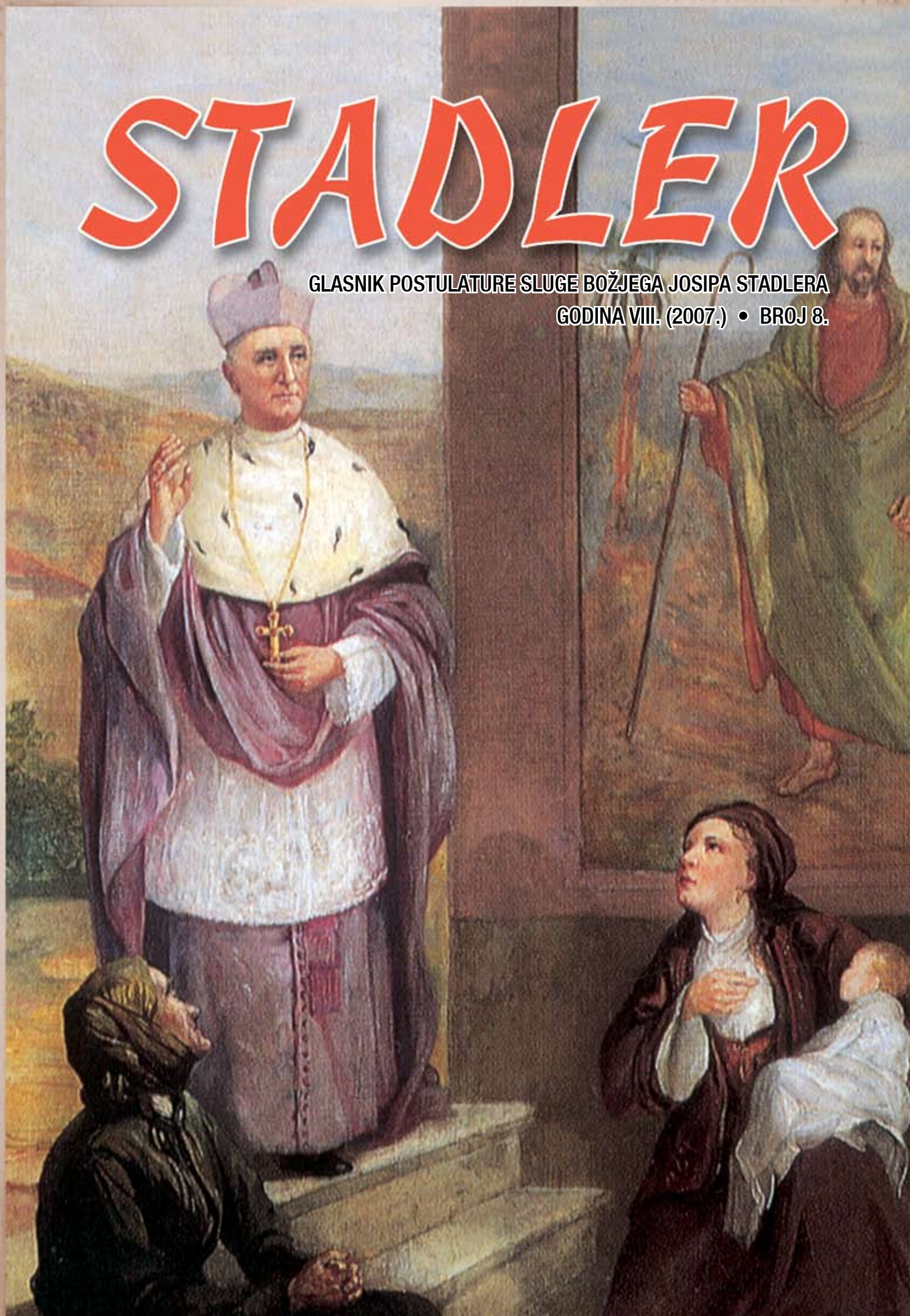


STADLER

GLASNIK POSTULATURE SLUGE BOŽJEGA JOSIPA STADLERA
GODINA VIII. (2007.) • BROJ 8.



Svećenik treba biti:

Sasvim velik i sasvim mali.

*Plemenit kao da je kraljevskoga roda,
jednostavan i ponizan kao da je sluga,*

*heroj koji se bori protiv sama sebe,
borac koji se i s Bogom hrve,*

*izvor sveta života i grješnik potpuno predan Bogu,
gospodar nad sobom i sluga slabih i nemoćnih,* ”

*čovjek koji se ni jednom silniku ne klanja,
a koji se saginje malenima i neznatnima,*

*učenik velikoga učitelja, vođa u duhovnoj borbi,
prosjak s ispruženom rukom, mecena sa zlatnim darovima,*

*junak na bojnim poljima, žena uz postelju bolesnika,
starac u mudrosti, dijete u žalosti,*

*onaj koji stremlji k visinama, a poštuje one male u nizinama,
koji je određen za radost, a poznaje bol,*

*daleko od zavisti,
u mislima jasan, na riječi istinit,*

*prijatelj mira, neprijatelj lijenosti,
u sebi stamen.*

Svećenik je sasvim drukčiji od mene.

BOG TREBA LJUDE RADI LJUDI

Duhovne su osobe oduvijek bile zanimljiva tema u društvu. O njima se ispredaju priče, pišu članci i knjige, prikazuju filmovi i kazališne predstave. Sve te ispričane ili "neispričane" priče mogu zaista i biti odraz stvarnosti ostvarena ili promašena duhovnoga poziva.

Ne želim ovdje razglabati pojedinačna negativna svjedočanstva pozvanih, nego bih radije pokušao na Stadlerov način razmišljati o svećeničkom pozivu, dakle o onom "što živim". Zašto? Zato što je ova šk. godina (2006./07.) u našoj (Vrhbosankoj) nadbiskupiji proglašena Godinom duhovnih zvanja, a budući da je pri kraju, mislim da je sada i vrijeme da se svedu računi o onome što smo učinili.

Moram priznati kako nemam baš neki dojam da možemo biti zadovoljni s onim što smo u ovoj godini postigli na svjedočkoj, pastoralnoj pa ni na onoj općeljudskoj razini u promicanju duhovnih zvanja. Izuzev plakata s likom Dobroga Pastira, koji je izašao na početku godine, te nekoliko kratkih zabilješki s biskupijskih sastanaka u središtu Nadbiskupije, susreta i prigodnih pozdrava, nije zapažen neki napredak u pastoralnom radu promicanja duhovnih zvanja na širem području Nadbiskupije. Ne znam, možda su pastoralni djelatnici na terenu očekivali neke konkretnije smjernice, upute, naputke, preporuke... a dobili su premalo da bi s tim mogli nešto započeti. Možda smo i mi pogrešno shvatili smisao Godine duhovnih zvanja, pa smo se više okrenuli na pastoral onih koji su već s pozivom unutar zvanja, bilo da smo mladu braću i sestre učvršćivali u zvanju ili ih "istjerivali" iz zvanja, vjerujući pritom kako će se već Bog pobrinuti za svoje i taknuti srca mladića i djevojačka koji će i usprkos našem slabom svjedočanstvu već čuti glas Božji i slijediti ga.

Sigurno je da i ja vjerujem kako je sve na koncu Božja milost. Mnoge darove koje nam Bog i u pogledu duhovnog podmlatka šalje jednostav-



no nismo zaslužili nego su to upravo darovi, često izmoljeni žarkim molitvama većinom onih koji se ne nalaze čak ni u zadnjem retku medijskih izvješća, pa ni u onim djelovima između redaka.

Ali, dok smo mi zabavljeni sami sobom, drugi su u svom djelovanju u suprotnom pravcu na hrvatskom govornom području bili prodorniji.

Mediji su izvlačili pojedinačne negativne primjere iz bliže nam i daljnje prošlosti, od kojih nas oblijeva crvenilo u licu te nas baca na koljena da uz poziv na kajanje i obraćenje činimo pokoru. Jasno nam je da medijski umreženom svijetu nisu zanimljivi silni pozitivni primjeri predanja i življenoga svjedočanstva u služenju Bogu i Čovjeku većine redovnica i redovnika, svećenika i zauzetih kršćanskih laika, koji u svijetu djeluju proročki, prosvjetiteljski i posvetiteljski, čak i do žrtvovanja vlastita života. Njihov život nije senzacija nego nešto obično što se slabo prodaje, pa ako se uopće spomenu, onda je to negdje uz rub, da se ne zapazi. Čak se i u primjerima svetaca koji su poput bl. Tereze od Kalkute i Sluge Božjega Ivana Pavla II. živjeli i hodali među nama i koje smo mogli gledati, rukovati se s njima i dotaknuti ih, radije istražuje i ispituje ima li nešto što bi im se moglo predbaciti, da im se umanjí veličina i povišna važnost.

Svjesni smo da je u Crkvi među Isusovim učenicima još od vremena galilejskih ribara bilo kukavičluka, bježanja, zatajenja, izdaja, nespremnosti da se dosljedno posluša Isusa i slijedi njegov poziv. I apostol Pavao u svojim poslanicama progovara o nekima koji su kao Dema bili zaljubljeni u sadašnji svijet te su zvanju okrenuli leđa (usp. 2 Tim 4,10). Ali je isto tako očito kako je crkvena povijest ispisana krvlju i progonima od onih koji su, promatrajući kršćanski način života, morali dovesti u pitanje vlastite stavove, ito od onih prvih potoka krvi prolivene za Krista,



bio je čvrsto uvjeren da je narod onakav kakvi su mu svećenici. On se ozbiljno i iskreno trudio da kod vrhbosanskoga klera razvija svećenički duh. Želio je uvijek stajati uz njih, ići im na ruku u svim duhovnim i vremenitim potrebama, koliko mu je to u ovoj siromašnoj zemlji uopće bilo moguće. Stalno ih je poticao da produbljuju svoje znanje, da obnavljaju duh, da se potrudu oko vlastite duhovne izgradnje. Zalutale je znao ukoriti, pozvati na obraćenje i pokoru, ali je njegova strogost uvijek bila začinjena bratskom ljubavlju, jer nije želio da itko ode od njega s okusom gorčine. Znao je da svećenik može pomoći ljudima u njihovim duhovnim i tjelesnim potrebama samo ako im se ponudi kao zdrava snaga. Dok se raduje s radosnima, plače sa zaplakanima, liječi bolesne i tješi žalosne, dok zalutale vraća na pravi put, on sam treba posjedovati zdrav duh i biti urešen radošću Kristova evanđelja. Jer, svećenikova je zadaća da kao svetac posvećuje, a samo radosni sveci posvećuju svijet, dok su oni žalosni u pravom smislu "žalosni sveci".

Pavo Jurišić

nevina i neokaljana Janjeta koji je za nas žrtvovan na križu, pa do ovih zadnjih, nedavno ubijenih u Iraku, jednoga svećenika i tri đakona.

No, to je put onih koji Isusa prihvaćaju i priznaju jedinim Učiteljem. "Neće se zadovoljiti samo time da vam izmuče tijelo. Dotaknut će se i duše: optuživat će vas za svaku rugobu, kamenovat će vas ukorima i klevetama; svinje će govoriti da ste blatni; magarci će se kleti da ste neznalice; gavrani će vas tužiti da jedete strvinu; ovnovi će vas tjerati kao smrdljivce; razvratnici će vikati na sablazan vaše razblude, a lupeži će vas prijavljivati radi krađe. Ali vi se trebate sve to više radovati jer je napadaj zlikovaca posveta vaše dobrote, a mulj što ga bacaju na vas залог je vaše čistoće. To je, kao što bi rekao sv. Franjo, savršena radost. 'Najviša od svih milosti, što ih Krist daje svojim prijateljima, da čovjek pobijedi samoga sebe i rado podnosi muke, nepravde, sramotu i oskudicu, budući da se ne možemo ponositi ostalim Božjim darovima jer nisu naši, nego Božji. A možemo se ponositi nevoljom i tugom, jer je naša.'" (Papini)

Znamo reći da su nam svećenici onakvi kakav je i narod. A Sluga Božji nadbiskup Josip Stadler



STADLEROVI DANI TIJEKOM 2006./2007.

Svakoga se osmog u mjesecu u Vrhbosanskoj nadbiskupiji već tradicionalno obilježava dan molitve za kauzu Sluge Božjega nadbiskupa Josipa Stadlera, pod nazivom Stadlerov dani. Toga dana vjernici sa svih strana dolaze u sarajevsku prvostolnicu da se uz euharistijski susret s Gospodinom susretnu s likom i djelom nadbiskupa Stadlera. U prošlom smo broju predstavili obilježavanje Stadlerovih dana do travnja 2006. godine, a u ovom ćemo se broju osvrnuti na ono što se događalo u protekloj godini do izlaska ovoga broja.

Osmoga je svibnja 2006. godine misno slavlje u sarajevskoj katedrali predvodio mr. Luka Tunjić, ravnatelj Katoličkoga školskog centra "Sv. Franjo" u Tuzli, koji je u međuvremenu postao rektor Nadbiskupskoga sjemeništa i ravnatelj KŠC "Petar Barbarić" u Travniku. Uz stalne vjerne sudionike ovih misnih slavlja – bogoslove, časne sestre i vjernike, štovatelje Stadlerove uspomene, osobito je zapažena nazočnost grupe slijepih i slabovidnih osoba koji su u pratnji vlč. Marijana Kopačića, referenta za slijepu i slabovidne osobe u Vrhbosanskoj nadbiskupiji, došli na ovo euharistijsko slavlje i grob nadbiskupa Stadlera.

Tema je propovijedi vlč. Luke bila Pastirska skrb nadbiskupa Stadlera prema sestrama Klanjateljicama Krvi Kristove. Najprije je podsjetio na podudarnost Stadlerova dolaska u Bosnu s dolaskom sestara Predragocjene Krvi Kristove. Kratko je opisao kako su Bosna i život vjernika tada izgledali nakon dugogodišnje turske okupacije. Stanje u Bosni i potrebe vjernika, kako je rekao, bile su takve da se čuo vapaj za sestarskim apostolatom. Istaknuo je da je Stadler brzo snimio stanje i postavio prioritete: skrbništvo nad najslabijima i najsiriimašnijima te odgojni i obrazovni rad. Kazao je da se širina duha i otvorenost Sluge Božjega Stadlera pokazala u tome što uz redovitu crkvenu hijerarhiju na pastoralnom i socijalnom planu nalazi mjesta različitim redovničkim zajednicama. Naglasio je da je jedna od vrijednosti koju je Stadler iznimno cijenio kod sestara ta što su se

"odlikovale vjernim držanjem svojih svetih pravila i ispunjavanja svojih teških dužnosti kako u školi tako i izvan nje, te osobitom ljubavlju prema siromašnim djevojčicama". Stoga je Stadler želio i molio da sestre prošire svoje djelovanje po cijeloj Bosni. Iako sestre nisu mogle odgovoriti Stadlerovom pozivu da dođu u Sarajevo, ipak godine 1903. dolaze u Zenicu. Vlč. Tunjić istaknuo je još kako je rijetko tko uspio kao Sluga Božji nadbiskup Stadler u sebi spojiti vrhunskog intelektualca, velebnog graditelja i čovjeka evanđeoske osjetljivosti za bližnjega. Nazvao je Stadlera istinskim prorokom svoga vremena koji je riječju i djelom pokazivao svojim suvremenicima kojim putem treba ići. Rekao je da se sav Stadlerov život može svesti u tri riječi: rad, molitva i trpljenje. Stoga je okupljenim vjernicima poručio da nadbiskup Stadler može biti putokaz i našem vremenu kako i kamo dalje.

Za Stadlerov dan mjeseca lipnja misno slavlje u sarajevskoj prvostolnici predvodio je don Mirko Barbarić, salezijanac koji djeluje u Žepču, uz koncelebraciju trojice svećenika. Uz brojne vjernike grada Sarajeva, te bogoslove i časne sestre ovom su misnom slavlju ponazočili i mladi iz župe sv. Leopolda Mandića iz Maglaja, sa svojim župnikom don Pavom Šekerijom i s. Pavkom Dujmović. Tema je propovijedi bila Stadlerova briga za siročad i nastanak Družbe sestara Služavki Maloga Isusa. Na samom početku svoje propovijedi don Mirko je rekao da svaki naš pogled u prošlost može biti jedno izvrsno obogaćenje jer živimo od događaja koji nadvisuju vrijeme. Uvijek smo blizu događaja i osoba koje nadvisuju vrijeme. Potom je istaknuo da je veličina nadbiskupa Stadlera u tome što je bio otvoren za poticaje Duha Svetoga, za karizme koje uvijek iznova niču u Crkvi. S radošću i oduševljenjem govorio je o tome kako je nadbiskup Stadler imao sluha za ono što je Božje i za sve ono što mu je život dnevno stavljao pred oči. Zadivljuje Stadlerova osjetljivost za siromašne, a on je ljubav učinio djelotvornom tako što je u siromasima prepoznao one o kojima Isus go-

voru kao ljubljenoj braći i sestrama koji se nalaze u posebnom području Božje ljubavi te se dao na posao. Zadivljuje i njegova smjelost i odvažnost vjere u Božju providnost. Stadler nošen Božjim Duhom stalno kroči naprijed, ide dalje vjerujući u providnost, iako sam nije imao nikakva imetka. Dan osnutka Družbe Služavki Maloga Isusa, 24.10.1890., don Mirko vidi kao početak početaka kada ovdje među siromasima započinje služenje najpotrebnijima. Nema dvojbe, rekao je, da je nadbiskup Stadler dao pečat svome vremenu. Možemo samo zahvaljivati Bogu da je rođena jedna ovakva Družba. Stadler je pokazao evanđeosku širinu koja nema granica. Don Mirko je na kraju svoje propovijedi poželio sestrama da ostanu vjerne karizmi koju su zaživjele po svom utemeljitelju, ovom velikanu Duha za kojega se molimo da što prije bude uzdignut na čast oltara.

U mjesecu srpnju u sklopu Stadlerovih dana bilo je ređenje trojice novih svećenika Vrhbosanske nadbiskupije: vlč. Slaviše Stavnjaka, vlč. Josipa Vajdnera i vlč. Mladena Kalfića. Misno slavlje i propovijed imao je nadbiskup vrhbosanski Vinko kardinal Puljić uz koncelebraciju brojnih svećenika.



Na Stadlerov dan mjeseca kolovoza misno slavlje u sarajevskoj prvostolnici predvodio je preč. Anto Meštrović, kanonik Vrhbosanske nadbiskupije. Tema njegove propovijedi bila je: Stadlerovo dovođenje i praćenje sestara Kćeri Božje ljubavi.

Preč. Meštrović je u svojoj propovijedi istaknuo suradnju, otvorenost i širinu nadbiskupa Stadlera i majke Franciske Lechner, utemeljiteljice sestara Kćeri Božje ljubavi. Kako bi duhovno i materijalno pomogao svojoj nadbiskupiji, Stadler je nastojao uključiti što više duhovnih osoba. Naglasio je da je Stadler u sestrama vidio uvijek dobre suradnice koje je rado podržavao, hrabrio i savjetovao.

U mjesecu rujnu misno slavlje i prigodnu propovijed za Stadlerov dan predvodio je preč. Pero Pranjić, prepošt kaptola vrhbosanskog. Tema propovijedi bila je: Stadlerovi poticaji za dosljedno življenje duhovnoga zvanja.

U listopadu je misno slavlje predvodio fra Slavko Topić, profesor na Franjevačkoj teologiji u Nedžarićima i gvardijan Samostana Sv. Pavla. Fra Slavko je okupljenim vjernicima progovorio o duhovnim zvanjima.

Na Stadlerov dan mjeseca studenoga misno slavlje predvodio je fra Šimo Grgić, tajnik Franjevačke provincije Bosne Srebrene. Tema njegove propovijedi bila je: Stadler i bosanski franjevci. Na samome je početku svoje propovijedi istaknuo da je ova tema vrlo izazovna te da se mišljenja o tom pitanju razilaze. Naglasio je da je Stadler mnogo učinio za duhovna zvanja, te da nam je ostavio veliki primjer brige za duhovna zvanja. Briga za duhovna zvanja, rekao je fra Šimo, zasigurno je bila svijetla točka nadbiskupa Stadlera. Na ovom su misnom slavlju, uz redovite štovatelje uspomena nadbiskupa Stadlera, sudjelovali hodočasnici – učenici Srednje mješovite škole "Žepče" iz Žepča, predvođeni svojim vjeroučiteljicama s. Marijom Filipović i gosp. Jelkom Jukić.

Misno slavlje Stadlerovog dana u mjesecu prosincu tradicionalno predvodi uzoriti gospodin kardinal Vinko Puljić, nadbiskup vrhbosanski. U koncelebraciji su sudjelovali banjalučki biskup mons. dr. Franjo Komarica, pomoćni biskup vrhbosanski mons. dr. Pero Sudar i brojni svećenici. U prepunoj katedrali propovijedao je banjalučki biskup mons. Franjo Komarica. Nakon što je u svojoj propovijedi govorio o Mariji i blagdanu Bezgrješnog začeca, u drugom dijelu propovijedi govorio je o nadbiskupu Stadleru i njegovu štovanju Bezgrješne. Mnoge kreposti koje je sluga Božji Stadler živio potrebne su i u ovo naše vrijeme. Poručio je: neka nam po primjeru

i zagovoru ovoga Sluge Božjega Gospodin udijeli otvoreno srce za sve što je Bogu milo.

Dani Sluge Božjega nadbiskupa Josipa Stadlera nastavljani su i u 2007. godini. Crkva je uporna u molitvi, jer svaki uspjeh dolazi od Gospodina. Stoga, dok se u propovijedima ugledamo u kreposni život ovoga Velikana Duha, vjernici uzdižu svoje molitve Gospodinu da On udijeli svoj blagoslov i blagoslovi rad u dijecezanskom postupku na putu kanonizacije Sluge Božjega Josipa Stadlera.

Za Stadlerov dan mjeseca siječnja ove je godine misno slavlje u sarajevskoj prvostolnici predvodio preč. dr. Pero Pranjčić, prepošt kaptola vrhbosanskog, uz koncelebraciju trojice svećenika. Misnom su slavlju nazočili bogoslovi, časne sestre i vjernici grada Sarajeva. Tema je propovijedi bila Stadlerova briga za Dječjačko sjemenište. Preč. Pranjčić opisao je Stadlera kao čovjeka koji donosi nadu u bolje sutra, jer djeci Bosne daruje travničku gimnaziju. Opisao je potom prekrasnu sliku nadbiskupa Stadlera iznad glavnog ulaza u aulu u travničkom sjemeništu, gdje je naslikan Stadler kako djeci daruje travničku gimnaziju. Istaknuo je ljubav koju je Stadler imao prema travničkom sjemeništu čiji su temelji blagoslovljeni tri mjeseca nakon Stadlerova dolaska u Bosnu. Zatim je istaknuo Stadlerovu zauzetost za odgoj mladih te njegov primjer koji je on kao rektor travničkog sjemeništa u svom radu pružao sjemeništarcima. Na kraju je pozvao sve nazočne da učimo od nadbiskupa Stadlera kako treba biti nesebičan.

U veljači je ove godine misno slavlje za Stadlerov dan predvodio p. Vinko Maslač, župnik župe sv. Ignacija na Grbavici. Uz redovite Stadlerove štovatelje, posebna je radost bila nazočnost hodočasnika iz maglajske župe sv. Leopolda Bogdana Mandića. Stotinjak hodočasnika iz župe Maglaj predvođenih njihovim župnikom vlč. Jakovom Filipovićem i sestrama Služavkama Maloga Isusa "okitilo" je Stadlerov grob. Tema je propovijedi bila Stadlerova suradnja s isusovcima u brizi za bogoslove. P. Maslač je na početku naglasio da je okruženje u koje je Bog smjestio svoga slugu Stadlera bila neizvjesnost, ali Bog ima svoj plan. Istaknuo je dobru suradnju Stadlera i isusovaca. Stadler je imao povjerenja u isusovce, a oni su u to vrijeme odigrali veliku ulogu na ovim prostorima. Istaknuo je da nije bilo čovjeka kojemu Stadler

nije izišao u susret onoliko koliko je mogao. Na kraju je poželio da Bog i danas u Crkvu pošalje takvih pastira, te zamolio Boga da proslavi Slugu Božjega Stadlera čašću oltara.

Osmoga je ožujka ove godine misno slavlje u sarajevskoj prvostolnici predvodio vlč. dr. Niko Ikić, rektor Vrhbosanskog bogoslovnog sjemeništa. Vjernici sarajevskih župa, te bogoslovi i časne sestre okupili su se oko Stadlerova groba. Tema je propovijedi bila Stadlerov profil svećenika. Vlč. Ikić je, pored ostaloga, iznio nekoliko odlika koje bi prema Stadleru trebao posjedovati svećenik:

- 1) Svećenik mora imati ljubav prema Isusu.
- 2) Svećenik treba biti čovjek vjere i navjestitelj riječi.
- 3) Svećenik treba sve sakramentalne obrede obavljati ozbiljno, dostojno, časno i s nekim veličanstvom i dostojanstvom.
- 4) Svećenik je dužan živjeti što propovijeda.
- 5) Svećeništvo je poseban stalež koji se ravna po evanđeoskim a ne svjetovnim kriterijima.
- 6) Svećenik je čovjek kulture.
- 7) Da bi svećenik mogao svijetu svijetliti, on treba biti čovjek molitve.

Na kraju svoje propovijedi vlč. Ikić sažeo je bit onoga kakav bi svećenik u slici Sluge Božjega nadbiskupa Stadlera trebao biti, kao onaj koji je dužan:

- u nauku – braniti i čuvati kršćansku vjeru
- u poteškoćama – davati dobar primjer
- u propovijedanju – poticati na ljubav
- iz ljubavi – praštati
- iz vjere – živjeti
- u ćudoređu – boriti se za čistoću

U Vrhbosanskoj nadbiskupiji svakog osmog u mjesecu nastavit ćemo s obilježavanjem Stadlerovog dana. U našem idućem broju izvijestit ćemo vas o događanjima, a svi koji to žele mogu nam se pridružiti u svečanom obilježavanju Stadlerovog dana u sarajevskoj prvostolnici.

s. Ljilja Marinčić

OBILJEŽEN ROĐENDAN SLUGE BOŽJEGA NADBISKUPA JOSIPA STADLERA

Rođendan Sluge Božjega nadbiskupa Josipa Stadlera ove je godine posebno obilježen u Stadlerovom Dječjem domu Egipat. U večernjim je satima 24. siječnja 2007. misno slavlje predvodio apostolski nuncij u BiH mons. Alessandro D'Errico, uz koncelebraciju tajnika Apostolske nuncijature mons. Waldemara Stanisława Sommertaga. Upriličen je kao nekad, kada je djecu svojih sirotišta posjećivao Sluga Božji nadbiskup Stadler, svečani doček u špaliru, a potom misno slavlje. Egipatom se razlijevala radost, pjesma, zajedništvo s Gospodinom i međusobno zajedništvo.

Posebno je dirljiva bila propovijed apostolskog nuncija koji je na samome početku naglasio da je došao radi dva razloga. Prvi razlog jeste zahvalnost prema Družbi – Provinciji čije sestre djeluju u tri glavne crkvene institucije u BiH: Nadbiskupskom ordinarijatu, Bogosloviji i Apostolskoj nuncijaturi. Naglasio je da je doprinos sestara Služavki Malog Isusa ovoj mjesnoj Crkvi nemjerljiv, te da svojim radom i angažmanom na svim područjima Zajednica ima zavidno mjesto u ovoj mjesnoj Crkvi. Istaknuo je nadalje da je njegova nazočnost znak priznanja Svete Stolice i Svetog Oca za sve što Zajednica čini za Crkvu, a posebno je znak zahvalnosti za sestersku nenadomjestivu suradnju u Apostolskoj nuncijaturi. Potom je rekao da je drugi razlog njegova dolaska taj što je danas poseban dan za našu Družbu – Provinciju, proslava rođendana našeg Oca Utemeljitelja. Dodao je da je od samoga dolaska u Sarajevo i slavljenja prve svete mise u sarajevskoj prvostolnici, kada ga je uzoriti kardinal Vinko Puljić pozvao da se zajedno pomole na grobu prvog vrhbosanskoga nadbiskupa Sluge Božjega Josipa Stadlera, osjetio nešto posebno u osobi nadbiskupa Stadlera. Rekao je da od tada na svom pisačem stolu uvijek ima Stadlerovu sličicu s otisnutom molitvom.

Nadalje je apostolski nuncij rekao da su ga se, proučavajući i čitajući dokumente o Nadbiskupiji koja je proslavila 125. godišnjicu od svoga osnutka kao i dokumente o Družbi, osobito dojmile tri stvari. Vidio je da je Stadler bio čovjek Crkve, pastir

kojemu je stalo do svećenika i puka, te da je bio veliki graditelj. Izrazio je svoju zadivljenost time što je sam pisao pastoralna pisma i poslanice, te prevodio mnoge tekstove za izobrazbu svećenika. Pored svega toga, nastavio je apostolski nuncij, posebno ga se dojmila Stadlerova ljubav prema Bogu i ljubav prema bratu čovjeku. Došao je u siromašnu i zapuštenu Bosnu, a samo je takva mogla i biti poslije turske invazije. Sam je ostao siročće, iskusio siromaštvo, te ga je to posebno pogodilo kad je došao u Bosnu gdje je bila bijeda posvuda. Stoga je pored svoje biskupske rezidencije dao sagraditi baraku za siromahe da ih nahrani, a zimi se pobrinuo za peć da se mogu ogrijati. Zadivilo ga je što je pored pastoralnih obveza imao vremena za najrubnije, kupio je kuću u Mjedenici, Betlehem, Egipat. Treća bitna odlika Stadlerova djelovanja odnosi se na osnutak Družbe sestara Služavki Malog Isusa. Premda u svojim početcima nije naišla na razumijevanje, Stadler milošću Božjom osniva Družbu koja će se brinuti za one koji su mu najviše na srcu, a to su siročad, bolesni i zapušteni. Apostolski nuncij kazuje da to samo može čovjek neizmjernoga pouzdanja u Božju providnost, čovjek velike vjere, neustrašiv čovjek, a to je sve bio nadbiskup Stadler. Bio je otac i majka sirotinje u Bosni. Imao je poteškoća, ali je uspravno gledao i išao naprijed.

Neka njegov zagovor s neba, rekao je na kraju svoje propovijedi apostolski nuncij, prati Družbu – Provinciju svim blagoslovima i u svim potrebama i neka udijeli novih duhovnih zvanja koja će nastaviti njegovo započeto djelo u ovom današnjem vremenu i današnjem čovjeku potrebniku. Molimo zajedno, rekao je apostolski nuncij, da što prije ovaj Veliki Čovjek Crkve bude uzdignut na čast oltara. Tako neka bude!

Neka Gospodin udijeli otvoreno srce da možemo doživjeti radost i milost kreposnog života Sluge Božjega nadbiskupa Josipa Stadlera, da to možemo prepoznati i u život provoditi.

s. Ljilja Marinčić

STOPAMA NADBISKUPA STADLERA

I ove smo godine mi, Prijatelji Maloga Isusa iz Zagreba, zajedno s našim sestrama Služavkama Maloga Isusa, hodočastili u Sarajevo na grob Sluge Božjega nadbiskupa Josipa Stadlera. Na hodočašću nas je sudjelovalo pedesetak osoba, a duhovno nas je vodila s. Mirjam Dedić. S nama su bile i s. Irma, s. Leonarda i s. Ivana.

Naš prvi cilj, odmah po dolasku u Sarajevo (u subotu, 7. listopada), razumije se, bila je katedrala presvetog Srca Isusova i grob nadbiskupa Stadlera. Tu smo više od sat vremena ostali u osobnoj i zajedničkoj molitvi, a nakon toga smo sudjelovali na svetoj misi koju je predslavio don Pavo Jurišić, postulatur kauze Sluge Božjega nadbiskupa Josipa Stadlera. Nakon svete mise don Pavo nas je ponovno poveo na grob nadbiskupa Stadlera gdje smo se pomolili za njegovo što skorije proglašenje blaženim. Za svakoga od nas susret s nadbiskupom Stadlerom nešto je posebno. No, ipak, kada su prvi puta u životu na grob svoga utemeljitelja kleknule sestre Ivana i Leonarda, srce nam je zakucalo jače, a njima su potekle suze.



U Sarajevu smo posjetili i najvažnije ustanove i građevine koje je izgradio nadbiskup Stadler: Nadbiskupski dvor gdje nas je dočekaao general-

ni vikar Vrhbosanske nadbiskupije mons. Mato Zovkić te nam govorio o životu Hrvata u Bosni i Hercegovini; sjemenišnu crkvu sv. Ćirila i Metoda i zgradu Bogoslovije gdje su nam don Pavo i s. Anemarie Radan iz Postulature pripremili malenu zakusku; provincijalnu kuću i Stadlerov dječji dom Egipat gdje su nas sestre upoznale s ovom ustanovom koja brine za siromašnu i napuštenu djecu.

Iz Sarajeva nas je put vodio u Gromiljak u kuću naših sestara. Pomolili smo se u kapelici njihove kuće, a potom se zadržali u lijepom i veselom druženju uz pjesmu i kolače. Susreli smo se i sa mjesnim župnikom preč. Markom Perićem koji nas je proveo po okolici i pokazao nam prekrasnu župnu Crkvu Imena Marijina.

U nedjelju ujutro posjetili smo sjemenište i gimnaziju u Travniku. Na grobu Sluge Božjega Petra Barbarića na poseban način molili smo za djecu i mlade Hrvatske, a i cijelog svijeta, a potom smo sudjelovali na svetoj misi u župnoj crkvi sv. Ivana Krstitelja. Poslijepodne smo nenajavljeni stigli u samostan Služavki Maloga Isusa u Vitezu i tako još više obradovali sestre koje su se tek nedavno vratile u ovu svoju kuću. Zastali smo i u svetištu sv. Leopolda Bogdana Mandića u Maglaju, no budući da je crkva bila zatvorena, pomolili smo se vani, uz kip sv. Leopolda.

Hodočašće smo službeno završili u Slavonskom Brodu, rodnom mjestu nadbiskupa Stadlera, gdje smo uz njegov spomenik na trgu, koji nosi njegovo ime, zahvalili dragome Bogu na svim milostima primljenima na ovom hodočašću.

Ovim putem želimo zahvaliti svim sestrama u Sarajevu, Gromiljaku i Vitezu koje su nas na ovom hodočašću dočekale i otvorile nam svoja srca. Zahvaljujemo don Pavi i s. Anemarie, kao i s. Mirjam koja nas je vodila i duhovno kriječila na ovom putu. Svi ste u našim molitvama!

Verica i Guido Villa

VINKOVČANI NA STADLEROVU GROBU

Cilj našeg puta je grob nadbiskupa Josipa Stadlera, čovjeka uzorna i krjeposna života, koji je cijelog sebe ugradio u kristalnu Bosnu i njezine ljude.

Krenuli smo iz Vinkovaca 14. listopada ispred župe sv. Ćirila i Metoda prema Maglaju, prekrasnom bosanskom gradiću u kojem se nalazi svetište sv. Leopolda Mandića, čije smo relikvije počastili molitvom. Ovdje je naš vlč. Stjepan Vukovac, župnik Župe sv. Ćirila i Metoda slavio svetu misu, a don Pavo Šekerija nam je pokazao crkvu. S pjesmom sevdalinkom naše s. Pavke odlazimo uz srdačne pozdrave naših prijatelja po vjeri, srcu i Ocu. Još malo i već smo u župi Lug-Brankovići u kojoj se nalazi lijepa crkva sv. Ivana Krstitelja, te uz župni dvor postoji i centar za boravak starijih osoba, vrtić i hrvatska škola. Cesta vijuga, redaju se prekrasni krajolici, a onda se odjednom pojavi znak – za pravedni hrvatski glas u BiH. U nama se rađa pomisao: "Samo neka ovdje žive Hrvati." U Žepču nam don Anto Ćosić pokazuje predivnu novoizgrađenu crkvu sv. Ante, a potom nas vodi k novom Katoličkom školskom centru Don Bosco koji vode salezijanci. Oduševljeni smo kako toplo i sigurno kola hrvatska krv u ovim ljudima, a zov hrvatskog jezika grije duše. Sve se splelo u pjesmu „Kao Marija”. Puni životne snage za Boga krećemo put Viteza. Nakon kratkog posjeta crkvi sv. Jurja, vraćamo se do samostana sestara Služavki Maloga Isusa. Predivnog li zdanja! Koliko topline i ljubavi na istom mjestu! Dolazimo do Travnika, vrlo važnog središta u životu Sluge Božjega Josipa Stadlera, a i za nas važnog jer prepoznavamo Stadlerovu brigu za svećenstvo i za puk gladan Boga. Nakon molitve na grobu mladog sjemeništara Petra Barbarića put nas dovodi do Gromiljaka i velebne crkve Imena Marijina. Sestre nas primaju na počinak.

Dana 15. listopada dolazimo u Sarajevo u Stadlerovu katedralu, dolazimo k Srcu Isusovu sretni i ponosni na Boga što nam je darovao tako velikog čovjeka koji je cijeli život gradio, radio,

molio, služio i ljubio, širio i učvrstio vjeru i tako očuvao i proširio hrvatsko biće. Don Pavo Jurišić i s. Anemarie upućuju nas na „tajnu” Josipa Stadlera, na njegovu veličinu pokazujući nam Biskupski dvor i kapelicu Srca Isusova i vodeći nas u Bogosloviju i u crkvu sv. Ćirila i Metoda. Nakon ručka u Napretkovom klubu „Lira” krenuli smo u samostan „Egipat”. Neobično ime! Kao što je nekad Egipat bio utočište Isusu u bijegu, tako je i danas Stadlerov Egipat utočište mnogoj djeci od današnjih Heroda.



Nakon toga put nas je odveo do Vrela Bosne, simbola ljepote i izvorišta ove prekrasne zemlje Bosne. Poput Vrela Bosne i Josip Stadler je duboko ukorijenjen u povijest ove zemlje, on je uzor kako crpiti vjeru i snagu od Duha.

Oduševljeni smo bogatstvom ovog hodočašća jer nas je sve to oplemenilo da drugačije gledamo čovjeka pokraj sebe, malog i velikog, prijatelja i neprijatelja.

s. Zrinka Hržić i PMI Vinkovci

ANIMATORI PRIJATELJA MALOG ISUSA STADLEROVIM STOPAMA

Dana 8. listopada 2006. jednim autobusom uputila se iz Splita u Sarajevo grupa djevojaka, animatora Prijatelja Malog Isusa, predvođena s. Vesnom Mateljan, pročelnicom PMI Splitske provincije.

Ove su djevojke, članice Družbe Prijatelji Malog Isusa, tijekom 2005. godine pohađale tečajeve za animatore grupa, a voditelji su im bili iskusni i prokušani animatori salezijanskih suradnika. Kako bi, kao animatori Prijatelja Malog Isusa, mogle što bolje animirati članove svojih grupa za duhovnost, karizmu, život i djelo Sluge Božjeg nadbiskupa Josipa Stadlera, i same su pošle sa s. Vesnom i nekolicinom drugih sestara na ovaj duhovno-hodočasnički put Stadlerovim stopama.

Prva postaja bila je Livno, gdje se u predjelu Žabljaka nalazi novi samostan sestara Služavki Malog Isusa Splitske provincije posvećen Djetetu Isusu. Kratko su posjetile crkvu na Kupresu, a zatim se uputile prema Travniku. Cilj je bio posjetiti nadaleko poznatu travničku gimnaziju, koju je, odmah na početku svoje nadbiskupske službe, dao podići prvi vrhbosanski nadbiskup Sluga Božji Jo-

sip Stadler, Bogu na čast i za podizanje domaćeg klera, te dobar uzgoj u vjeri i znanju ostalih mladića. Odgojitelji i većina profesora bili su oci isusovci. Tisuće mladih naraštaja prošle su kroz ovu ustanovu i odatle luč vjere i znanja pronijele širom Bosne i izvan njezinih granica. Ova je veličanstvena zgrada, odlukom vlasti Bosne i Hercegovine, 1949. godine oduzeta, nacionalizirana i korištena u razne svrhe. Prolazili su dani teški i mučni, vedri i tamni, a nebo je bdjelo. Katolički vjernički puk je vjerovao i nadao se. Milosni zagovor Sluge Božjeg nadbiskupa Stadlera i Sluge Božjeg Petra Barbarića, nekadašnjeg pitomca ovog sjemeništa, pratili su svu Vrhbosansku nadbiskupiju i "zjenicu njezina oka" - travničko sjemenište i gimnaziju. Godine 1998. zgrada je velikim dijelom vraćena Crkvi na korištenje. Tako u njoj sada djeluje Katolički školski centar Petar Barbarić, te sjemenište za svećeničke kandidate Vrhbosanske nadbiskupije i metropolije i dom za učenike koji dolaze izdaleka. U duši se budio osjećaj zahvalnosti Bogu za velika djela koja je izveo preko Sluge svoga nadbiskupa Stadlera jer se, gledajući samo ovo njegovo dje-



lo, koje je podigao čistom vjerom, pouzdanjem u Boga i silnom ljubavlju, jasno nazire ono nadljudsko u ovom Božjem čovjeku, ono sveto i neprolazno. Dao Bog da se novi naraštaji nadahnjuju na živom primjeru svetog čovjeka i Božjeg ugodnika nadbiskupa Josipa Stadlera te krjeposnom primjeru pitomca ovog sjemeništa i gimnazije Sluge Božjeg Petra Barbarića. U večernjim su satima došle u Vitez, u vraćeni i obnovljeni samostan s crkvom sv. Josipa, koje je 1907. za svoje sestre podigao Sluga Božji nadbiskup Stadler. Ovdje danas sestre Služavke Malog Isusa brinu za djecu s poteškoćama u razvoju, a u samoj blizini podižu i dom za nezbrinute starce i starice. Tako se, hvala Bogu, djelo Stadlerove djelotvorne ljubavi nastavlja i danas.

Drugog dana uputile su se u Sarajevo, gdje su najprije pohodile samostan Egipat, koji je također za sestre i nezbrinutu djecu podigao Sluga Božji nadbiskup Stadler. Samostan Egipat je 1949. godine bio nacionaliziran, a sestre protjerane. Zadnjih je godina vraćen sestrama koje su ga s ljubavlju

i zahvaljujući dobroti ljudi obnovile. U njemu je ponovno zaživjela Stadlerova karizma, briga za nezbrinutu djecu. Tu se danas sestre brinu za 38 nezbrinute djece. U Stadlerovoj katedrali u 10,30 sati sudjelovale su na svetoj misi. Nakon svete mise molile su na grobu Sluge Božjeg nadbiskupa Josipa Stadlera. Poklonile su se duhom, vjerom i srcem nad zemnim ostacima ovog Sluge Božjeg, molile su za njegovo proglašenje blaženim i svetim, da ih zagovara i prati kod Oca nebeskog kako bi bili "sol zemlje", "svjetlo svijeta" u sredini u kojoj žive i rade, ljubav koja služi i izgara za Boga i bližnjega. Bile su u Bogosloviji, koju je također podigao nadbiskup Stadler, zatim su razgledale prekrasnu crkvu sv. Ćirila i Metoda, molile kod križa koji je 1902. postavio Sluga Božji nadbiskup Stadler.

Djevojke animatori Prijatelja Malog Isusa, skupa sa svojim sestrama, izbliza su doživjele i osjetile djelo, duh i sveti zanos Sluge Božjeg nadbiskupa Stadlera i dobile novi poticaj za istinsko življenje i svjedočenje vjere na putu svetosti kroz življeno evanđelje ljubavi i služenja.

s. Maneta Mijoč

SLUŽAVKE MALOG ISUSA U SPLITU PROSLAVILE BLAGDAN SVOGA NEBESKOG ZAŠTITNIKA I IMENDAN SVOG UTEMELJITELJA



Samostan sv. Josipa u Splitu

Služavke Malog Isusa Splitske provincije sv. Josipa 19. ožujka 2007. svečano su proslavile blagdan sv. Josipa, svoga nebeskog zaštitnika. Misno je slavlje u samostanu sv. Ane predvodio splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić, uz koncelebraciju samostanskog kapelana don Josipa De-

lića. U svojoj propovijedi nadbiskup je istaknuo Josipovu važnost u Crkvi, a zatim dodao: "Sestre, vi nosite naslov Služavke Malog Isusa. A tko se bolje može prepoznati tu od Josipa? Odgovornost je Josipova upravo briga za Malog Isusa. Nije li ovaj današnji blagdan poziv za prepoznavanje u odgovornosti?! Primjer Sluge Božjeg može biti Josip Stadler. Njegov život je znak jednog Josipa. Ostavio je snažan spomenik krjeposti svojim kćerima da mogu rasti u odgovornosti." Na kraju je Nadbiskup uputio čestitke svim sestrama povodom slavlja njihova nebeskog zaštitnika sv. Josipa te imendana njihova utemeljitelja nadbiskupa Josipa Stadlera. A i sestre su se u molitvama preporučile i sv. Josipu i svom utemeljitelju Josipu Stadleru preporučivši i svog kapelana don Josipa Delića. Sjetile su se i svoga duhovnog oca, upravo preminulog nadbiskupa u miru, Frane Franića.

s. Maneta Mijoč

BLAGOSLOVLJEN NOVI SAMOSTAN SLUŽAVKI MALOG ISUSA U ŽABLJAKU KOD LIVNA

U Livnu, u predjelu Žabljak, u nedjelju 29. listopada 2006. godine, na imanju koje je 2001. godine sestrama Služavkama Malog Isusa darovala Vojislava Kaić, pokojnog Mate iz Žabljaka, svečano je blagoslovljen novi samostan sestara Služavki



Malog Isusa Splitske provincije. Samostan s kapeicom posvećen je Djetetu Isusu. Plemenita i Bogu odana dobročiniteljica Vojislava poklonila je sestrama svoj posjed u Žabljaku. Želja joj je da ovaj samostan bude jedan duhovno-rekreativni centar, mjesto održavanja susreta i duhovnih vježbi za



same sestre, mjesto duhovnih susreta za mlade livanjskog kraja i šire, za djecu, za Prijatelje Malog Isusa – vanjske suradnike sestara Služavki Malog Isusa i obitelji. Dobročiniteljicu Vojislavu na ovu velikodušnu odluku potakao je i nadahnuo lik Sluge Božjega nadbiskupa Josipa Stadlera, utemeljitelja sestara Služavki Malog Isusa, kao i činjenica da su njezinu majku odgojile sestre u nadbiskupskom sirotištu u Sarajevu.



Svečanu svetu misu s blagoslovom samostana predvodio je banjalučki biskup mons. Franjo Komarica. U dekretu o ustanovljenju kuće otac biskup ističe: "Zahvaljujem dobrom Bogu što je uslišao mnoge molitve da se konačno prva zajednica redovnica Družbe sestara Služavki Malog Isusa, koje je utemeljio prvi apostolski upravitelj moje Banjalučke biskupije nadbiskup i metropolit vrhbosanski, Sluga Božji, dr. Josip Stadler, u ovoj jubilarnoj 125. godini njezina postojanja nastani na njenom području. U duhu Zakonika kanonskoga prava kan. 609. vrlo rado dajem svoj pristanak za otvaranje kuće Vaše, drage mi Družbe Služavki Malog Isusa - Provincije sv. Josipa iz Splita. Uvjeren sam da će i ova Vaša nova redovnička kuća, prva u mojoj biskupiji, biti na korist ovoj mjesnoj Crkvi i vjernicima iz drugih biskupija kao i članovima vaše Družbe."

s. Maneta Mijoč

PROSLAVA 100. GODIŠNJICE DOLASKA SESTARA SLUŽAVKI MALOG ISUSA U VRGORAC

U subotu je 25. studenoga 2006. u Vrgorcu svečano obilježena 100. godišnjica života i rada sestara Služavki Malog Isusa u tom gradu. Završnom slavlju prethodila je trodnevica. Svaki je dan bila sveta misa sa propovijedi i prigodno euharistijsko klanjanje. Svečanu svetu misu, prigodom proslave stogodišnjice, 25. studenoga predvodio je fra Vjeko Vrčić, koji je bio župnik u Vrgorcu od 1967. do 1982., u koncelecijaciji s devetoricom svećenika.

Na početku misnoga slavlja djeca, mladi i zbor izveli su prigodni recital *Vez ljubavi u tkanju jedne povijesti*. Recitatori biranim riječima tkaju stogodišnju prisutnost sestara Služavki Malog Isusa u Vrgorcu, uz pratnju dječjeg zbora i tamburaškog sastava. U recitalu se ističe velikodušna ljubav vrhbosanskog nadbiskupa Sluge Božjeg Josipa Stadlera, utemeljitelja Družbe sestara Služavki Malog Isusa. Upravo davne 1890. godine, kad je ustanovljena Družba, kako je u propovijedi napomenuo fra Vjeko Vrčić, i u župi Vrgorac ističe se jedan lijep, rijedak događaj. Pet djevojaka: Matija Katavić, Mara Mušan, Joka Markić, Manda Erceg i Kata Radonić odlučile su živjeti zajedničkim životom na način časnih sestara. Pisale su biskupu u Split: "Naša je vruća želja, pak ufamo se da je i volja Božja, te još tražimo da bude i vaša." Župnik je bio krjeposni redovnik fra Andrija Matutinović. Te su krjeposne trećoredice dobile stan u kojem su mogle živjeti. Biskupski ordinarijat, preko Vikarijata u Makarskoj, odgovorio je da im se ne može dati dozvola. Bojali su se da neće imati potreb-



ne uvjete za življenje. Razdvojile su se. Kata Radonić i Manda Erceg otišle su u različite samostane, Joka Markić s Matijom Katavić i Marom Mušan ostale su i dalje zajedno u svojoj trećoređskoj zajednici. Iz ovog možemo zaključiti da je Vrgorac plodno tlo za redovnička zvanja. Sarajevski nadbiskup dr. Josip Stadler to je uočio. Godine 1900. dolazi nadbiskupu

Stadleru delegacija muževa i žena iz Vrgorca i moli da pošalje svoje sestre u Vrgorac. Nadbiskup Stadler dolazi u prvoj polovici prosinca 1904. godine u Vrgorac kod tamošnjeg župnika s namjerom da vidi mogućnost dolaska sestara u ovu župu. O posjeti nadbiskupa i njezinoj svrsi Biskupski ordinarijat u Splitu 23. siječnja 1905. godine izvještava Namjesništvo u Zadar i posvjedočuje da je u Vrgorac "otišao bio glavom Presvj. sarajevski Nadbiskup dr. Josip Stadler, da se na svoje oči osvjedoči, bili se i kada želja Vrhgorčana mogla izvesti." Split-ski biskup Nakić 17. siječnja 1905. piše nadbiskupu Stadleru: "Eto ako nabavite kuću u Vrgorcu i ondje otvorite zavod za Vaše redovnice – onda bi se imalo početi. Ovo je predjel u mojoj Biskupiji najzapušteniji, ili da bolje rečem, najpotrebniji vjerskoga uzgoja. Ondje je još po tursku." Zatim mu zahvaljuje "što u revnosti svojoj za spas hrvatskoga naroda" želi pružiti i raširiti pastirsku brigu i na ove krajeve. Nadbiskup Stadler je u travnju 1905. godine kupio za samostan u Vrgorcu kuću Mate Martinca u blizini župne crkve. Biskup Nakić zahvaljuje mu na revnom zauzimanju i nastojanju da se omogući dolazak sestara u Vrgorac. Konačno je Dalmatinsko namjesništvo iz Zadra 1906. godine dozvolilo

Služavkama Maloga Isusa da se iz kuće Matice iz Sarajeva presele u Splitsku dijecezu, "gdje su rado primljene i poštovane", kako biskup Nakić dopisom od 19. rujna 1906. javlja nadbiskupu Stadleru.

Početkom rujna 1906. godine nadbiskup Stadler šalje svoje sestre u Vrgorac. Župnik je bio fra Vicko Sisarić. Po želji Stadlera, velikog štovatelja Marijina, kuću su nazvale Zavod Imakulate. Sestre otvaraju zabavište, poučavaju djevojke ručnom radu. Jedna sestra kao učiteljica radi u osnovnoj školi u Vrgorcu i u selu Kotezima. Zbog nedostatka sredstava za uzdržavanje sestre su otišle iz Vrgorca 10. studenog 1917. godine. Zauzimanjem vrgorskog župnika fra Ivana Tomasovića, njegove rodice s. Gonzage Marušić, koja je kao sestra bila u Vrgorcu na samom početku dolaska sestara, te trećoredica iz Vrgorca Joze Dragičević, Ive i Anđe Rakić, sestre su se 30. kolovoza 1934. godine ponovno vratile u Vrgorac. Ove tri trećoredice su 1922. godine oporučno dobile kuću Mande Miletić na vrgorskoj pjaci, pa je sada dogovorno poklonište dolazećim časnim sestrama, Služavkama Malog Isusa. Anđa Rakić stupila je u Družbu Malog Isusa i dobila redovničko ime s. Julijana, a Jozu Dragičević i Ivu Rakić su sestre prema dogovoru uzdržavale do smrti. Sestre su se privremeno nastanile u kući Mate Raosa dok nisu

svoju donekle uredile. Konačno su 15. rujna 1934. ušle u svoju kuću. Vrgorčani, koji su se radovali ponovnom dolasku sestara, donosili su sve što je bilo najnužnije: namještaj, hranu, pokućstvo. Kuća je blagoslovljena na sv. Katu, 25. studenoga 1934. i nosi naziv Dom sv. Katarine. Sestre s radošću nastavljaju prosvjetni i duhovni rad u župi. Danas je u izgradnji novi samostan, upravo na mjestu gdje su sestre prije sto godina počele živjeti u Vrgorcu, u Zavodu Imakulata, ili kako je od naroda nazvan Golubinjak, po sestrama koje su kao golubice u njemu živjele. Novi Dom Imakulata bit će utočište za starije i nemoćne osobe s područja Vrgorca. Dom se Božjom providnošću, brigom Splitske provincije i dobrotom ljudi, polako privodi kraju. Sestre se nadaju svečanom otvorenju 2008. godine. Nosit će ime na uspomenu prvog Zavoda Imakulata, a na trajnu zahvalnost Bogu i nadbiskupu Stadleru za prisutnost sestara Služavki Malog Isusa u Vrgorcu. Poslije svete mise slavlje se nastavilo za obiteljskim stolom, upravo u prostorijama još nedovršenog Samostana Imakulate.

s. Maneta Mijoč



PREMINUO SPLITSKO-MAKARSKI NADBISKUP U MIRU MONS. FRANE FRANIĆ



Splitsko-makarski nadbiskup u miru mons. Frane Franić preminuo je u subotu ujutro, 17. ožujka 2007., u Kliničkom bolničkom centru "Firule" u Splitu. Smrt ga je zatekla u 95. godini života, 71. svećeništva i 57. biskupstva.

Nadbiskup Franić djelovao je kao svećenik i biskup, profesor-teolog i jasni koncilski otac, kao vjerni pastir povjerenog mu stada. Bio je svestran i cjelovit u svom cjelokupnom radu, vjeran Kristu, Crkvi, bratu čovjeku i vremenu u kojem je živio. Vjerno je i do kraja zauzeto ispunjavao povjerenju mu dužnost u Kristu, u Crkvi i za Crkvu. Kao vrsni koncilski otac, neumorno je u svojoj mjesnoj Crkvi provodio smjernice Drugoga vatikanskog sabora. Sazvao je i vodio Pedesetpetu splitsku sinodu. Dugi niz godina predavao je na Centralnoj visokoj bogoslovnoj školi, na Teologiji u Splitu, pri kojoj je 1970. godine osnovao i Institut za teološku kulturu laika, koji je kasnije prerastao u Teološko-katehetski studij. Bio je inicijator i ujedinjenja Franjevačke bogoslovije u Makarskoj i Teologije u Splitu, što je kasnije i ostvareno, i njihovim ujedinjenjem osnovan je Katolički bogoslovni fakultet pri Sveučilištu u Splitu. Sa skupinom splitskih katoličkih intelektualaca, svećenika i laika pokrenuo je 1966. godine časopis za vjersku kulturu *Crkva u svijetu*. Surađivao je u brojnim časopisima i listovima, zbornicima i drugdje. Pisac je više stotina teoloških članaka. Objavio je nekoliko knjiga: *Povijest filozofije*, *Putovi dijaloga*, *Bit ćete mi svjedoci*, *Crkva*, *stup istine*. Zauzimao se za ekumenizam i dijalog s onima koji nisu bili njegovih uvjerenja. Živio je i djelovao u teškim komunističkim okolnostima, ali je bio nepokolebljiv i čvrst u svojim načelima i nošen svojim biskupskim geslom: *Pobjeda svetih*. Bio je jasan i prepoznatljiv i u svome načelu: *ispovijedati i propovijedati sigurni crkveni nauk u organskom*

zajedništvu vjere i morala s Rimskim prvosvećenikom, istaknuo je u oproštajnoj riječi na sprovodu nadbiskup Marin Barišić.

Volio je i cijenio sve redovnice, osobito redovnice u svojoj Splitsko-makarskoj nadbiskupiji, a među njima nadasve je istinski volio sestre Služavke Malog Isusa. Bio je životno povezan s Družbom sestara Služavki Malog Isusa, od svoje najranije mladosti do smrti, kroz 84 godine, a na osobiti način sa Splitskom provincijom sv. Josipa. Bio je uistinu pravi duhovni otac Družbe. Smatrao je sestre "svojima", a i sestre su držale njega "svojim". Bilo u razgovoru, bilo u osobnom susretu ili u pisanoj riječi, Družbu je uvijek nazivao "naša Družba", Provinciju "naša Provincija", sestre "naše sestre", utemeljitelja Slugu Božjeg Josipa Stadlera "naš utemeljitelj". Poštivao je utemeljitelja Družbe Slugu Božjeg nadbiskupa Josipa Stadlera, kojeg je uvijek smatrao i nazivao svetim čovjekom, mužem Božjim, i ustrajno molio za njegovo proglašenje blaženim i svetim. Sa svetim ponosom i suzom radosnicom isticao je kako su dalmatinski biskupi bili istinski prijatelji nadbiskupa Stadlera, kako su bratski surađivali za Božju stvar, kako su se kod Svetog Oca u Rimu zauzimali za Stadlera i stvar Bosne, te kako su oni prvi tražili da pošalje sestre svoje novoosnovane Družbe u Dalmaciju. Tako su naše sestre došle u Split već koncem 1904. godine. Bilo mu je drago da je on baštinik te časne i svete povezanosti svojih predšasnika i Sluge Božjeg nadbiskupa Stadlera.

Početak tog služenja i povezanosti Družbe sestara Služavki Malog Isusa i nadbiskupa Franića bio je na početku školske godine 1923./24., baš na 12. rujna 1923., kada je kao dječak od 10 godina, osam mjeseci i 14 dana došao u splitsko dječjačko sjemenište, u kojem su kao domaćice služile sestre Služavke Malog Isusa. Njih je našao i u Splitskoj bogosloviji, a kao svećenik s njima je povezan i u dječjačkom sjemeništu i bogosloviji, gdje je on bio odgojitelj i profesor, a one vodile domaćinstvo. Bili su upućeni jedni na druge i kad je ime-

novan za pomoćnog biskupa 1950., a još više kad je 1954. godine preuzeo upravu biskupije. Tada ga u njegovu biskupskom stanu kao domaćica poslužuje s. Tugomila Žolo. Koncem 1969. godine prešao je u Nadbiskupsko-svećeničku kuću, u kojoj domaćinstvo opet vode ove sestre. Kad se 1983. godine preselio u konkatedralnu rezidenciju, u kojoj je ostao do svoje smrti, sestre Služavke Malog Isusa su i tu bile njegove vjerne pratilice. Prigodom obilježavanja njihovog sedamdesetgodšnjeg služenja njemu, 22. srpnja 1998., između ostaloga piše provincijalnoj glavarici: "Molim se također za sve sestre naše provincije da ustraju u Stadlerovoj karizmi malenosti i da provincija, a i čitava Družba napreduje i brojem članica i u duhovnom životu." Istom prigodom, 8. kolovoza 1998., zahvaljuje i Vrhovnoj upravi Družbe, i na kraju zahvalnice svjedoči da je imao običaj, "a imam ga i danas, da Vašu Družbu svakog dana preporučam u molitvama svetom Arhanđelu Rafaelu i svete uspomene utemeljitelju nadbiskupu Josipu Stadleru. Za dragu mi Družbu molim dnevno da je Bog podrži u njezinoj glavnoj karizmi MALENOSTI i da joj udijeli dovoljan broj solidnih novih zvanja." Stalno je sestrama napominjao i preporučivao da ostanu "vjerne svojoj temeljnoj karizmi Malenosti u duhu svog utemeljitelja svete uspomene nadbiskupa Josipa Stadlera i II. vatikanskog sabora".

Nadbiskup Franić je bio sestrama čvrst oslonac, istinski duhovni otac i zauzeti pastir, učitelj i svjedok. Istinski im je želio dobro u svakom pogledu i koliko god je mogao za to se i zauzimao. Stalno ih je bodrio i poticao na radikalno življenje redovničkog zvanja i poslanja, na trajni napredak u posvećenju samih sebe. Omogućio je Provinciji da otvori nekoliko novih redovničkih kuća u Splitsko-makarskoj nadbiskupiji. Uključio je sestre u život i rad na nekoliko župa, kao pastoralne suradnice, kao njegove suradnice u nadbiskupskom ordinarijatu u kancelarijskim poslovima, u rad više nadbiskupijskih vijeća, te u profesorski rad u nadbiskupskom sjemeništu. Kad god je mogao, posjećivao je samostane i imao svečane sv. mise prigodom zaštitnika Družbe i Provincije, ili koje druge svečane prigode. Kao nadbiskup imao je sa sestrama nekoliko turnusa duhovnih vježbi, u više navrata mjesečne duhovne nagovore, više je puta predvodio slavlje redovničkih zavjeta. Uvijek

je bio zahvalan za služenje sestara Služavki Malog Isusa njemu i nadbiskupiji.

Oproštaj od velikog pastira nadbiskupa Franića bio je u srijedu 21. ožujka u konkatedrali svetog Petra u Splitu. Sprovodnu misu u koncelecijaciji s oko 300 svećenika, 25 (nad)biskupa iz Hrvatske i inozemstva, među kojima je bio i vrhbosanski nadbiskup kardinal Vinko Puljić, predvodio je zagrebački nadbiskup i predsjednik Hrvatske biskupske konferencije, kardinal Josip Bozanić. Sprovodnom slavlju nazočilo je i šezdesetak sestara Služavki Malog Isusa Splitske provincije na čelu s provincijalkom s. Magnom Borovac, a iz Zagreba su došle vrhovna glavarica Družbe s. Maria-Ana Kustura i vrhovne savjetnice s. Vitomira Bagić i s. Marcela Žolo.

Dao Gospodin da smrt velikog nadbiskupa Franića za sviju bude izvor novih Božjih milosti, a nama redovnicama da udijeli ono što je sam nadbiskup Franić izrazio u svojoj knjizi Crkva, stup istine: "... kako mi se čini, nikada kao danas nije u Crkvi bilo toliko svetih ljudi, pa i među redovnicima i redovnicama; stoga ja polažem svoju skromnu nadu u te svete ljude i žene, da bi naime oni mogli obnoviti svoje stare karizme, udahnuti im novi život u suvremenom svijetu i tako opet postati osima oko kojih se okreće čitava Crkva siromašnih u duhu." Gospodin mu bio vječna nagrada u nebeskom raju!

s. Maneta Mijoč



Sa sahrane nadbiskupa Franića

STADLER U MEDIJIMA

Sluga Božji nadbiskup Josip Stadler sve više je prisutan u medijima – tisku, radiju i TV – zahvaljujući zauzetosti osoba koje mole i rade na procesu za beatifikaciju.

Prošle godine na blagdan sv. Stjepana u popodnevnom satima prikazan je dokumentarni film o Sluzi Božjem J. Stadleru, koji je snimila Hrvatska televizija. Svi sudionici filma istakli su sve ono što je resilo Slugu Božjega kao čovjeka, nadbiskupa, pastira i pisca Crkve vrhbosanske. Iskazi su popraćeni fotografijama tog vremena, svega onog što je veliki nadbiskup izgradio i osnovao – fotografijama Družbi sestara Služavki Malog Isusa te dviju ubožnica za siromašnu djecu. Zahvaljujući fotografijama, mogli smo također uživati u prirodnim ljepotama Bosne.

Prigodom godišnjice smrti Sluge Božjeg J. Stadlera (8.12.2006.) hrvatski program Radio Vatikana u spomen ove godišnjice, a prema izvješću postulatora dr. Pave Jurišića, donio je zapažen prilog, koji ovdje donosim u cijelosti:

“Na svetkovinu Bezgrješnog začeca BDM spominjemo se i godišnjice blažene smrti Sluge Božjega Josipa Stadlera, prvog vrhbosanskog nadbiskupa i utemeljitelja Družbe sestara Služavki Maloga Isusa. U svim će zajednicama sestara Služavki Maloga Isusa biti svečano obilježena ova godišnjica, a u sarajevskoj katedrali bit će svečana sveta misa u 10.30 koju će predvoditi uzoriti gospodin kardinal Vinko Puljić. Na misu će doći oni koji časte uspomenu na ovoga Božjega slugu, a svoj dolazak su najavili hodočasnici iz Voćina (Požeška biskupija). Napominjemo da je nadbiskup Stadler kao siročić bio primljen u Požeško sirotište, te je tu pohađao školu, da bi se kasnije u Zagrebu prijavio i bio primljen u sjemenište. Kasnije je kao talentirani učenik poslan u Rim na studij, gdje je doktorirao iz filozofije i teologije i gdje je zaređen za svećenika. U Sarajevu je bio nadbiskup od 1881. do 1918.

U Stadlerovom rodnom gradu Brodu, u župi Gospe od brze pomoći, popodnevne svete mise u 17.00 i u 18.30 bit će, kako piše župnik vlč. Ivan Lenić, u ‘znaku našeg Brođanina Sluge Božjega Josipa

Stadlera uz dan njegove smrti’ a predvodit će ih dr. Pavo Jurišić, postulator u Stadlerovoj kauzi.

Stadler je rođen 24. siječnja 1843. u Slavskom Brodu, a umro je 8. prosinca 1918. u Sarajevu, gdje mu se u katedrali koju je on sagradio nalaze i zemni ostatci. Njegov grob je mjesto hodočašća mnogih koji časte njegovu uspomenu i utječu se njegovu zagovoru.

Smrt Sluge Božjega Josipa Stadlera na svetkovinu Bezgrješnog začeca BDM uklapa se u cjelokupni njegov život, jer je toliko častio Mariju, posebno Gospu žalosnu i njezino bezgrješno začece. Stadler je osjećao potrebu da o Mariji govori i piše, da promiče pobožnost prema nebeskoj Majci i da tumači njezine svetkovine i nauk o njezinom bezgrješnom začecu, dogmu koju je 8. prosinca 1854. proglasio papa Pio IX.

Kako su se kroz cijelu ljudsku povijest javljali pojedini glasovi da izvrgnu ruglu istine katoličke vjere, nije bilo drukčije ni u Stadlerovo vrijeme, a kako onda tako i danas ‘u ime nekoga naprednoga pogleda na svijet’. Zato on piše:

‘Često nam od protivnika valja učiti što trebamo štovati. Jer, bez sumnje, oni ne navaljuju na naš nauk, posebno na bezgrješno začece BDM, iz ljubavi prema svetoj vjeri ili prema samom Bogu, ili prema BDM, jer oni mrze kako vjeru i početnika vjere Boga, tako i BDM i nas same. Njima nije ni na kraj pameti da se Bog proslavi ili da mi budemo privedeni na pravi put spasenja, nego je u njihovu opaku srcu vruća želja da podruju Crkvu i njezinu vjeru, a nas da upropaste. Ali to im neće nikada poći za rukom, jer je Gospodin Isus obećao da će on sam biti sa svetom Crkvom dok ona propovijeda narodima da vjeruju sve što je on učio, i da drže sve, što je on zapovjedio’.

Nije čudno da je Stadleru tradicionalna marijanska pobožnost bila na srcu, da je razmatrao pred Gospinim slikama, da je molio Gospin pozdrav i kronicu, da je slavio njezine spomendane i blagdane, jer je to i očekivati od jednoga hrvatskoga katolika. Ali zadivljujuća je činjenica kakvo je Marija imala osobno značenje u Stadlerovu životu.

Rođen i rastao u vrijeme romantizma, kada je cvjetala marijanska pobožnost, uz koju odgajan pod vodstvom iskusnih duhovnika isusovaca, sve se to očituje kako u njegovu kasnijem svećeničkom životu, tako i djelovanju dok je bio nadpastir Vrhbosanske crkve. Za vrijeme svoga episkopata šest je svojih poslanica posvetio isključivo Blaženoj Djevici Mariji i pobožnosti prema njoj. Ali i svaki drugi pastirski i duhovni spis prožet je marijanskim temama. Stadler uvijek uz Isusa stavlja i Mariju, jer on je Marijin sin, a ona ima svoje mjesto u Božjem planu spasenja. Marija je nedjeljiva od Isusa Krista, vođe i posrednika spasenja.

Zato Sluga Božji Josip Stadler pokazuje posebnu osjetljivost pri promatranju Marije, njezinu nježnost i brižnu zauzetost za čovjeka, za svakoga od nas. Stadler šalje svakoga tko mu se obrati u Marijinu duhovnu školu, školu majčinske nježnosti i ljubavi. Ona je naša Gospa i naša sestra.

Marija je prisutna u njegovim molitvama i razmatranjima. Stadler i na smrtnom času uz Isusovo ime izgovara i ime Marijino: 'Isuse, Bože moj! Marijo!'

On je svakoga tko moli upućivao Mariji na razgovor. Ako je molitva dah duše, tada bismo mogli reći: Stadler nas poziva da vlastita razmatranja, razmišljanja i osjećaje prodišemo i prosijemo kroz nježni i lijepi veo ženske čovječnosti Marijina kova."

Dr. Agneza Sazbo u emisiji Velikani Hrvatske koja se emitira svakog mjeseca na Radiopostaji Marija u svakoj prilici, ako je u nekakvoj vezi s tim velikanom naše povijesti, spomene i Slugu Božjeg J. Stadlera. Također u Glasniku Sv. Josipa u nastavcima piše članke naslovljene Sluga Božji Josip Stadler i socijalna pitanja.

Socijalna pitanja obuhvaćaju gotovo sva područja čovjekova života i djelovanja, odnose se na život pojedinca, obitelji, društva i Crkve. Nadbiskup Stadler bio je po svom poslanju dužan brinuti o socijalnim pitanjima svjedočeći evanđeosku poruku. Pisao je okružnice radnicima, brinući o njima i njihovim problemima, štiteći njihova prava te ih je poticao da rade na organizaciji kršćanskih sindikata. Kako onda tako i sada, socijalna su pitanja vrlo aktualna. Sve liberalne ideologije razaraju kršćanske vrednote na kojima bi trebalo počivati pravedno društvo. U okružnici od 15. kolovoza 1889. god., upućenoj radnicima, piše: "Zato oskudni ljudi neka ne vjeruju obećanjima prevratnika iz redova socijal-demokrata, nego primjeru rada sv. Josipa i njegovoj zaštiti, kao i materinskoj ljubavi Crkve, koja se za njihovo stanje brine".

Hvala svima onima koji na bilo koji način šire pobožnost i štovanje Sluge Božjeg Josipa Stadlera. Vjerujemo u njegov zagovor kod Gospodina kojeg je nadasve ljubio.

s. Mirjam Dedić



Djeca iz župe Domanovići s don Josipom Galićem hodočastili su na Stadlerov grob

ZVJEZDICA SE POJAVILA

U nedjelju, 21. siječnja ove godine na Radiju Slavonija u nedjeljnoj emisiji koju vodi vinogorski župnik preč. Pavao Madžarević čuli smo najavu rođendana vrijednog sina Broda Josipa Stadlera. On je jedini od brodskih župnika do sada upoznao svoje župljane s tim zaslužnim čovjekom za Crkvu i hrvatski narod, a tako je malo poznat u svom rodnom mjestu. Nakon njegovih riječi čuli smo lijepo otpjevane pjesme: "Zvezdica se pojavila na obzoru Crkve svete" i "Oj, Stadlere!"

Tako pripravljeni, po pozivu župnika takozvane Male Crkve preč. Ivana Lenića, sastali smo se 24.1., na sam rođendan Sluge Božjeg Josipa Stadlera, pola sata prije večernje sv. mise na trgu, zapalili smo lampione i postavili cvijeće uz kip Sluge Božjega Josipa Stadlera. Osim nas sestara iz Broda, iz Kobaša i Jelaha, bilo je i nešto župljana. Zapjevali smo Srcu Isusovu, župnik je molio prikladne molitve, a mi svoje. Na kraju smo zapjevali "Do nebesa" i uputili se župnoj crkvi, u kojoj je bio Josip Stadler kršten, sada posvećenoj Gospi brze pomoći.

U crkvi smo svečano obnovili krsni zavjet. Župnik je u propovijedi prikazao Slugu Božjeg Stadlera kao velikog prijatelja siromaha, osobito djece i napuštenih starih osoba. Tu je karizmu prenio i ostavio sestrama Služavkama Malog Isusa čiju družbu je sam utemeljio. Svi smo sudjelovali u pjevanju, a vodile su ga sestre Uršulinke u ispunjenoj crkvi. Bilo je i sličica koje je svijet rado uzimao.

Sluga Božji Josip Stadler bio je veliki čovjek. Čovjek molitve i rada, čovjek široka srca za sve. Štovao je Srce Isusovo i Majku Mariju koju je uvijek zazivao i njoj se utjecao u svakoj potrebi. Jednostavno, on je s njom radio i uspijevao.

Kad sam bila mala curica, vidjela sam crnu zastavu na tornju samostanske crkvice. Pitala sam što je to i zašto je tu. Rečeno mi je da je časnim sestrama umro njihov otac. U meni se pobudio osjećaj ljubavi za moga tatu i ja sam ih žalila, a bilo mi je pet godina. Kad sam nakon nekoliko godina

došla u samostan Betlehem da i ja budem časna sestra, jedna od onih koje sam upoznala i zavoljela kao dijete, imala sam dojam da se nalazim na svetom mjestu. Sve je zračilo topline, pobožnošću i svetošću. Još uvijek osjećam kao da su posmrtni dani, a ipak je prošlo 10 godina. Bile su česte prigode da se spominjao "blagopokojni utemeljitelj". U samostanu su bile još prve sestre koje su živjele i dobro poznavale svoga utemeljitelja. One su nam često pričale o ovom svetom čovjeku. A mi mladi smo ih rado slušali. Po njima sam ga i ja sve bolje upoznala i više voljela. Voljela bih da sam ga i vidjela. Ali, nadam se da će me s Isusom i Majkom Marijom dočekati i u vječnoj ljubavi bit ćemo u Bogu zajedno.

s. Virginia Ninić



RADIO GRADAČAC U POLUSATNOJ EMISIJI ZA KATOLIKE U 18 SATI.

Radioemisija 16. veljače 2007. godine.

Poštovani slušatelji!

”Neka je vječna hvala i slava Gospodaru svega stvorenoga i svakoga dobra” piše na pozivnici koju sam dobio za novo otvaranje Dolorose, samostana redovnica Služavki Malog Isusa u Čardaku kod Gradačca, koje će obaviti gospodin kardinal Vinko Puljić euharistijskom službom, blagoslovom kuće, kućne kapelice i ambulante u nedjelju, 18. veljače u 11 sati.

”Tko se penje, neprestano ide od početka k početku... Tko se uspinje, nikad ne prestaje željeti što već poznaje”, citiram starog sveca Grgura Nisenskoga u trenutku kad počinjem ovo slovo o ”doloroškom hodu redovnica Družbe Služavki Malog Isusa”, koju je osnovao u Sarajevu prvi vrhbosanski nadbiskup Josip Stadler, daleke 1890. godine.

Ne možemo se zaustavljati na ustrojstvu i pravilima Družbe, na njihovom prepoznatljivom načinu života, rada i karizmi u okviru temeljnih zavjeta siromaštva, čistoće i poslušnosti. Preko nekoliko podataka iz povijesti pokušat ću Vam približiti zajednicu koja nosi zanimljiv naslov: Služavke Malog Isusa, a neki ih po osnivaču zovu: Stadlerovke, u narodu su poznate kao časne sestre, kako bi se prema njima pokazalo poštovanje i jedna duhovna bliskost...

Nadbiskup Josip Stadler kupuje u ovim krajevima polje nazvano Filomena i tamo šalje sestre da služe u ljudskim i kršćanskim potrebama. To se dogodilo 23. rujna 1901. godine. 1908. godine nadbiskup kupuje samo za sestre mali posjed, adu Babića Čardak, i naziva ga Dolorosa. 20. rujna 1908. sestre se nastanjuju na Dolorosi, u staroj bosanskoj kućici. Sedam godina kasnije, 1915. godine, počinje gradnja samostana, crkve i škole prema nacrtu arhitekta Holza. Tekuće godine zajednica sestara useljava u samostan a 1916., dok plamti prvi svjetski rat, sestre otvaraju prvu školu. 30. lipnja 1921. godine blagoslovljena je nova crkva u Čardaku, neprocjenjive ljepote i vrijednosti, posebno dragocjena zbog vitraja i mozaika. Preživjevši II. svjetski rat, sestre doživljavaju teško stradanje. Nove komunističke vlasti određuju da se zatvori samostan te oduzme

sva sestrarska pokretna i nepokretna imovina. To se dogodilo 27. travnja 1946. godine. Zahvaljujući velikom zalaganju pokojnog župnika, prečasnog Joze Perića, sestrama se pravno vraća samostan i one se nastanjuju u obnovljenom samostanu 1972. godine. Patničkoj povijesti nije kraj. U minulom ratu za obranu Bosne i Hercegovine, nakon granatiranja samostana i crkve, 17.04.1992. godine sestre su prisiljene napustiti samostan, a barbari ga u svojoj nehumanosti, bezbožnosti i zločinu srušuju sa zemljom. Kuća u kojoj su se sestre brinule za pojedine stare osobe od 1985. do 1992. godine obnovljena je zadnjih godina. Na kraju prošle godine sestre Služavke Malog Isusa ponovno se vraćaju u Dolorosu. Ime Dolorosa označava patnju i bol, žalost, a to se posebno odnosi na Gospu Mariju pa je i crkva koja se ponovo gradi naslovljena Gospa Žalosna. Na radost svih, dogodilo se novo rođenje, novi početak Dolorose!

Čestitamo sestrama na hrabroj odluci da se ponovno vrate na svoje pa da nastave živjeti i raditi tamo gdje su nekoliko puta morale prekidati. S njima se danas radujemo, a sestre imaju pravo da i ovom prigodom budu ponosne na ono što su bile, što jesu i što žele biti. Prolaze različitu povijest Crkve i svijeta, radošću marnog služenja, prilagođuju se novim vremenima i generacijama, potrebne su i korisne. Iako su često nerazumljive svijetu, one pomažu duhovno i zemaljsko spasenje mnogih, svjedoci su vjere i šire apostolat... Ponovno će činiti dobra djela na području milosrdne ljubavi, socijalnih pitanja, medicine i kulture. Povratak sestara dolazi u godini duhovnih zvanja u Vrhbosanskoj nadbiskupiji. Molimo da i zajednica redovnica Družbe raste brojem i svetošću. Povratak sestara dolazi također u godini obitelji, a obitelj je temeljna stanica društva, tako misle u društvu, tako misle u državi i Crkvi. Družba nam je bliža i zato jer je nastala na našem domovinskom tlu, najprije osnovana za nas, od naših obitelji, naša je posebno, narod sestre voli i poštuje...

Svjetlom vjere u malom Isusu gledaju svakog čovjeka, svakog kršćanina a posebno djecu, starce, bolesnike, siromašne i one koji pate. Danas sestre nalazimo svugdje: u odgojnim i prosvjetnim ustanovama, staračkim domovima, vrtićima, u središnjim ustanovama mjesne Crkve, u domovini i svijetu. Njihova karizma i uzvišeni ideali omogućuju im veću predanost radu nego što je imaju ostali u svijetu. Duhovno se trajno izgrađuju, živeći euharistijski, kristovski, evanđeoski. Kao redovnice su "slava

Crkve", kako rekoše duhovni autoriteti. Interes nas ostalih je da se s njima povežemo u životu i radu onoliko koliko je to moguće. Sestre su svjesne da uspjeh njihova rada u našu korist ovisi o molitvi, zato nas pozivaju da molimo Boga za njih i s njima. Također žele povezanost i svekoliku suradnju pa su osnovale Društvo prijatelja malog Isusa i time dokazuju da žele biti djelotvorni, iskreni prijatelji svima, najprije djeci, pa i odraslima...

Miroslav Agostini, župnik - Gradačac

PROMOCIJA DOKUMENTARNIH FILMOVA O SLUGAMA BOŽJIM JOSIPU STADLERU I PETRU BARBARIĆU

U dvorani Katoličkog školskog centra Sv. Josip u Sarajevu upriličeno je predstavljanje dva dokumentarna filma iz serije Duhovni velikani Crkve u Hrvata, a koji nam govore o dvojici velikana katoličke crkve i hrvatskoga naroda. Jedan je od njih bio nadbiskup, prvi pastir ove mjesne Crkve, čije je ustrojstvo obnovljeno nakon četiristoljetnog ropstva pod otomanskom vladavinom. On je od svojih 75 godina života u ovoj zemlji, ovoj nadbiskupiji i ovom gradu proveo 36 godina, te ostavio duboki trag na ovim prostorima. Njegova su nam djela vidljiva, a duhovni život prepoznatljiv kao život ispunjen molitvom, žrtvom i marljivim radom, nadasve brigom za siromašne. Njegovo je ime Josip Stadler, a postupak za njegovo proglašenje blaženim je u tijeku.

Drugi je Sluga Božji bio dječak ili, bolje rečeno, momak koji je došao iz hercegovačkog kršnog ali dragoga kraja, mjesta Klobuka, u travničko sjemenište, odakle je mogao slušati i promatrati Stadlerovu veličinu, a koji je i sam nastojao provoditi duhovni život tako da su ga odgojitelji zamijetili, a drugi prepoznali kao osobu posebnog Božjeg odabira. Pri kraju gimnazijskog školovanja, u travnju 1897., od jake prehlade prilikom izleta dobio je tada neizlječivu bolest tuberkulozu, koja ga je svladala te je umro na glasu svetosti. Taj glas o njegovu svetom životu ubrzo se proširio Lašvanskom dolinom, cijelom Bosnom i Hercegovinom, a zatim i po svim zemljama i pokrajinama gdje žive katolički Hrvati. Njegovo je ime Petar Barbarić.

Film je rađen u projektu programa religijske kulture Hrvatske televizije, čiji je glavni urednik o. Tonči Trstenjak, DI. Redatelj filma je g. Ninoslav

Lovčević, a producent je g. Josip Popovac. Ovi dokumentarci bogatim sadržajem prikazuju osnovne crte duhovnosti, života i rada ovih duhovnih velikana s našega područja.

Dvorana je bila ispunjena gledateljstvom koje je pljeskom popratilo predstavljanje duhovnog bogatstva ostvarenih života Slugu Božjih. Promociji su nazočili i vrhbosanski nadbiskup kardinal Vinko Puljić i pomoćni biskup mons. Pero Sudar. Prije početka prikazivanja filmova nazočne je pozdravio dr. Pavo Jurišić, postulator u kauzi Sluge Božjega Josipa Stadlera, a o samom je projektu nakon promocije govorio o. Tonči Trstenjak, rekavši da su nas ove Sluge Božje svojim životom i djelom zadužile da o njima progovorimo i na ovaj način. Hrvatska televizija želi pratiti i ovaj dio Katoličke crkve u hrvatskom narodu, jer smo svi pripadnici jednoga naroda i jedne Crkve, iako živimo u dvije države i u prilikama kakve jesu.

Na kraju je kardinal Vinko Puljić zahvalio gostima iz Zagreba koji su prepoznali veličinu nadbiskupa Stadlera i sveti život mladića Petra Barbarića, te su na ovaj način pridonijeli da se o njima govori. Novija povijest, nakon II. svjetskog rata, prekrila je šutnjom njihove živote i njihova djela. Kako i ne bi kad su komunističke vlasti doslovno otele i prisvojile ono što je nadbiskup Stadler uz pomoć Božju stvorio i sagradio. Otete su njegove zgrade, ustanove, sirotišta, ekonomije, a smetalo im je i dolaženje vjernika na grob Sluge Božjega Petra Barbarića, u zgradi sjemeništa i gimnazije u Travniku, koju su isto tako prisvojili, a sjemenišnu crkvu pretvorili u sportsku dvoranu. Tijelo Petra



Barbarića su sklonili, izmislivši lažne priče, dok su zemni ostatci i dalje počivali u podrumu travničkog sjemeništa. Kardinal je napomenuo da jedno možemo s ove predstave ponijeti sa sobom – svetačke likove nadbiskupa Stadlera i Petra Barbarića u koje se možemo ugledati na svom životnom putu i u ostvarenju svoje vlastite svetosti.

Film o Sluzi Božjem nadbiskupu Josipu Stadleru prikazan je na drugi dan Božića, na blagdan sv. Stjepana, u redovitom religijskom programu Hrvatske televizije, a prenesen je i na satelitskom programu u redovitom terminu prikazivanja tako da su ga mogli vidjeti i Hrvati u dijaspori. Film o Sluzi Božjem Petru Barbariću prikazan je u religijskom programu za vrijeme uskrasnih blagdana.

Australija

Film o Sluzi Božjemu nadbiskupu Stadleru prikazan je 22. prosinca 2006. u maloj dvorani Hrvatskog katoličkog centra u Springvalu (Melbourne), na želju članova tamošnje molitvene zajednice "Maranatha", a u okviru duhovne priprave za Božić. Tog se dana u večernjim satima okupio veliki broj članova ove hrvatske duhovne oaze te su sa zanimanjem pratili film, a nakon toga postulatu Stadlerove kauze dr. Pavi Jurišiću postavljali pitanja o životu i djelu nadbiskupa Stadlera. Inače, u ovoj su župnoj zajednici vjernici već upoznati s ovom

kauzom, te duhovno i materijalno prate njen razvoj, posebno udruga umirovljenika koji se svakog četvrtka okupljaju u Centru da bi uz slavljenje svete mise i zajednički ručak održavali veze i međusobno se obogatili susretom u hrvatskom i katoličkom zajedništvu. Radosni su što je Hrvatska televizija snimila ovaj dokumentarac, preko koga je duh Stadlerovih nastojanja postao prisutan i u njihovim domovima u tuđini.

Kanada

U hrvatskoj katoličkoj župi Mississauga prikazan je ovaj film na obljetnicu Stadlerove smrti 8. prosinca 2006. za vjernike koji su se toga dana okupili u Crkvi hrvatskih mučenika. Župnik vlč. Ivica Reparinac je slavio misu pod kojom je propovijedao o daru Sluge Božjega Crkvi i hrvatskom narodu. On je za života učinio velika djela, koja nama danas govore i svjedoče o njegovoj veličini.

U veljači ove godine na poziv župnika iz Mississauge u Kanadi je boravio i postulator kauze Sluge Božjega Josipa Stadlera dr. Pavo Jurišić, koji je na Stepinčevo predvodio jutarnju svetu misu. Trodnevnicu i pučku misu na spomendan bl. Alojzija Stepinca imao je preč. Josip Đuran, dugogodišnji dušobrižnik kanadskih Hrvata u Torontu i živi svjedok svetačkoga lika i patnje ovoga hrvatskoga mučenika i blaženika.

Postulator je tijekom svoga boravka u ovoj hrvatskoj župi u više navrata u propovijedima i nagovorima progovorio o krjeposnom životu Sluge Božjega nadbiskupa Stadlera, dok je na poziv hrvatskog svećenika iz Hamiltona preč. Marijana Mihokovića gostovao i u njegovoj župi, gdje je imao misu i predavanje o nadbiskupu Stadleru. Prije predavanja prikazan je film o Sluzi Božjem jer, kako je rekao, slike rječitije govore od mnoštva riječi. Župnik Marijan je u svom obraćanju puku rekao da ga oduševljava pojava Stadlerove osobe. Kao veliki čovjek povijesti Crkve u Hrvata zadužio je hrvatski narod da mu ime spominje a, ako Bog da, bit će urešen i čašću blaženika na našim oltarima.

U Kanadi djeluju i Stadlerove sestre Služavke Maloga Isusa, koje su svojom nazočnošću i radom ostavile vrijedan trag u sjećanju mnogih hrvatskih katolika u pokrajini Ontario. Danas su nazočne još u župi Mississaugi, gdje vode crkveno pjevanje i pomažu župniku u katehezi i pastoralu.

NADBISKUP STADLER O FRANJEVCIMA

iz samostanske kronike: povodom blagoslova kamena temeljca samostana na Bistriku*



U Arhivu Franjevačke provincije Sarajevo, AFPS, Protocollum V, str. 156.-158. od 19.09.1893. prigodom blagoslova kamena temeljca franjevačkog samostana u Sarajevu kroničar donosi sažetak Stadlerove propovijedi o ulozi franjevac i važnosti samostana za koje reče da su "razsadnici svake krieposti i sigurna luka spasa", naglašavajući da se iz samostana velika dobra izljevaju na sav ljudski rod.

Glede same svečanosti koja se je uz divan i vedar dan ovdje obavila, ovo mi je ovdje zabilježiti.

Točno u 4 ½ poslje podne oglašise naša zvona da počima do malo vremena znamenit čin – blagoslova uglenog kamena. Kad su se i u 4 ¾ oglašila zvona s tornja crkve sv. Antuna, već se počeo pobožan narod pribirati i hrliti k mjestu gradilišta; nu kada kucnu i 5 sati, već se bio pribrao liep broj

znatiželjnih naših kršćana, koji osobitom zanimivošću pratijahu liepu povorku Božjih ugodnika – svećenika, koji iz sakristije pobožno stupahu na mjesto gradilišta, gdje revne ruke = djevojke iz nadbisupova sirotišta = podigoše liep oltar, koji raznobojnim cviećem i zelenilom okitiše.

Kita ove povorke bijaše sam presv. g. nadbiskup, komu u dalmatikama služahu: preč. gosp. dr. Ivan Koščak, kanonik Vrhbosanski i o. fra Nikola Momčinović, kateketa; dočim je mitru držao o. fra Anđeo Franjić, ravnatelj franjevačkoga dječakoga sjemeništa, a biskupsku palicu o. fra Ignacij Strukić, tajnik.

Čim se došlo na oltar, koji je bio podignut kod najbližih kuhinjskih stepenica, presv. gosp. nadbiskup drža sabranom puku ovu propovijed, koje je glavni sadržaj ovaj.

Namah u početku napomenu, kako sv. mati crkva na dan današnji slavi znamenitu svetkovinu, kada je g. Isus na brdu Alvernije utisnuo svoje rane svomu slugi sv. Franji, o kom se veli, da je on imao obnoviti i popraviti sv. crkvu sa čitavom četom svojih sv. sinova. Sveti je Frano, reče, veoma revnovao i gorio vatrom ljubavi Božje i nastojao, da i u drugim uzpiri ovu sv. ljubav napram g. Bogu. Služeći i radeći za slavu Božju u Italiji, sv. je Frano po svojim sinovima puno učinio i u Bosni, gdje su, kako je poznato franjevci uspješno i revno djelovali na slavu Božju, spas duša, koje su bile duhovnoj njihovoj brigi povjerene. Što su franjevci toli znamenitih i požrtvovnih djela u Bosni proizveli i u ovim krajevima uzčuvali luč sv. vjere, prije svega treba pripisati ustanovama njihova reda, naročito ovim trima zavjetima: siromaštvu, čistoći i poslušnosti.

Sad je presv. g. nadbiskup vrlo zanosno propovjedao o tim trima zavjetima; naročito je o siromaštvu ovo rekao:

Ljudi, koji se za ljubav Božju svega na svijetu odriču, puno mogu koristiti rodu ljudskom, pa i bolje od onih, koji neće da budu voljom siromasi; jer se tim siromasima puno može koristiti i po-

moći, budući svoja vremenita dobra u prilog siromaka obraćaju. Vrlo sgodno izprede ono mjesto sv. pisma, gdje se spominje o mladiću koji je pitao našeg Gospodina, šta mu je najbolje činiti, da uniđe u život vječni. Na to dobije od g. Isusa odgovor: "Ako hoćeš biti savršen, ajde, prodaj sve, što imaš, i daj siromasima, i onda dođi i slijedi mene". Čuvši te rieči, mladić se razžalosti i otide, a g. Isus će na to: "Prije će deva proći kroz iglene ušice, nego će se bogataš spasiti. Tko ima uši, da sluša, neka čuje!" Iz te istine dokazivao je presv. g. govornik, kako su i franjevci u Bosni puno u narodu postigli svojim siromaštvom.

O čistoći kaza, da redovnici mnogo koriste narodu, što čuvaju neokaljanu čistoću i što se ne žene, jer veli onaj, koji se oženi, ima srce razdjeljeno između Boga i žene – obitelji, oni pako, koji se ne žene, daju srce svoje podpuno i nerazdjeljeno Gospodinu. Pripoviedaše o nekoj gospođi, koja se radi tog nije tjela udavati, da samo može više dobra učiniti rodu ljudskom i sv. crkvi, za koju je više svećenika svojom podporom ugojila i t. d.



Napokon je razvio zavjet sv. posluha, o kom kaza, da je najznamenitiji zavjet, jer se njim i tielo i duša prikazuje na dar g. Bogu, i što je posluh najsigurniji put savršenosti buduć ravna pojedina naša djela i čuva redovnike od zabluda a pokazuje najbolji put kojim nam je stupati, da omilimo našem Gospodinu.

Zatim je na tanko razlagao, što su samostani i kako velika dobra se izlijevaju na sav rod ljudski iz samostana, o kojim kaza da su "razsadnici svake kriposti i sigurna luka spasa".

Na koncu je spomenuo, kako ga vanredno veseli, što se eto i u glavnom gradu Bosne ponosno podiže takav zavod - samostan franjevački, u kom će redovnici imat prilike, da prosliede svoje korisno djelovanje i popune onu nit, koja se je slučajno nastavšim požarom (g. 1879.) prekinula, od kada franjevci ne imaju svoje sgrade u ovom gradu.

Zaprosivši sveti Božji blagosov na ovu zgradu, da se sretno dovrši i bez duga dokonča, završi zanosnu svoju propovijed.

Zatim ode sva povorka služitelja mjestu uglenog kamena (lapidis angularis), koji je smješćen upravo u uglu arkina, t. j. tik do novih stepenica, koje će se od "Konak - ulice" podignuti napram ulazu u novi samostan. Kad se obavio sv. čin blagosova, presv. g. uze u ruke mistirju, te za to pripravljenim ljepom (maltom) četiri put zaljepi onaj izdubak u kamenu, u koji u posebnoj staklenki bi postavljen gornji latinski memorandum. Po tom se povratismo žrtveniku, gdje se uz pratnju harmoniuma vrlo skladno izpjevaše "lauretske litanije" koje uz vješto sviranje g. Basiljevca izvede kor ovdašnjih revnih gg. Učitelja na c. i kr. Onovnoj pučkoj školi i preparandiji.

Epokalnoj ovoj crkvenoj svečanosti osim naše braće prisustvovalaše i ove još osobe: Preč. g. Dr. Andrija Jagotić [Jagatić], Dr. Antun Jaglič [Jeglić], velemož. g. Ivan Kellner, građevinski savjetnik vis. Zem. Vlade, g. Ivan Holz, naš poduzetnik i graditelj, i liepa kita pobožnoga naroda.

Sve gore istaknute osobe i sa učiteljskim zborom pozvasmo na malu prijateljsku večeru, gdje se preč. o. provincijal vrlo srdačno zahvali presv. g. nadbiskupu, koji se je na njegov poziv potrudio i osobno obavio znameniti sv. čin. Zatim je zahvalio i svem učiteljskom zboru, koji su svojim milozvučnim pjevanjem pomnožali svečanost.

Pokle je presv. gosp. nadbiskup zahvalio na ovoj zdravici, napokon se oko 7 ½ u noći razide sve veselo društvo.

* *Tekst se donosi u originalnom obliku, odnosno jezik nije usklađen sa suvremenom jezičnom normom.*

SREBRNI JUBILEJ VRHBOSANSKOG NADBISKUPA JOSIPA STADLERA Pod barjakom presv. Srca Isusova



U prošlom broju našeg dragog časopisa STADLER, Glasnika Postulature Sluge Božjega Josipa Stadlera, započeli smo prikaz proslave njegova srebrnog biskupskog jubileja kojega je, kako je i sam napisao, želio proslaviti u povodu blagdana Presv. Srca Isusova i pod Njegovom zaštitom. Bilo je to godine 1906., dakle iste godine kada su u Sarajevu, također uz nadbiskupov poticaj i potporu, počele izlaziti i znamenite dnevne novine Hrvatski dnevnik, koje su danas i dragocjeni povijesni izvor kako o životu i radu samoga nadbiskupa, tako i za cijelu Nadbiskupiju.

Dakako, nalazimo u Hrvatskom dnevniku i izvornih vijesti o položaju hrvatskog naroda u Bosni i izvan nje, o Crkvi katoličkoj u svijetu, ili pak prilikama u Habsburškoj monarhiji i drugo. Stoga na temelju Hrvatskog dnevnika donosimo sažeti prikaz spomenutog srebrnog jubileja nadbiskupa Stadlera (1881.-1906.), koji je istovremeno bio i duhovna obnova za sve one koji su nazočili istoj proslavi, ali i za nas danas kad čitamo sačuvane zapise o njoj. Kao što ćemo vidjeti, sveukupna je proslava nadbiskupova srebrnog jubileja bila ustvari u znaku proslave Presv. Srca Isusova. Te se godine blagdan slavio 24. lipnja i za njega se, uz brojne druge načine obilježavanja, također održavala i svečana trodnevnica. Na sam blagdan Srca Isusova svečanoj sv. misi, koju je s nadbiskupom slavilo 120 svećenika nazočili su, uz mnoštvo redovnika i redovnica, među kojima su bile i nedavno utemeljene časne sestre Družbe Služavke Maloga Isusa, također i brojni vjernici ne samo iz Sarajeva i Vrhbosanske nadbiskupije nego i iz cijele Bosne, te Hrvatske i drugih susjednih zemalja. Svi su oni radosno hodočastili u stolnu crkvu sarajevsku i tamo slavili Presv. Srce Isusovo i sa svima nazočnima bili dionici nadbiskupova jubileja i zajedno s njim zahvalili Bogu za sve primljene milosti.

Pripreme za proslavu 25. obljetnice biskupske posvete nadbiskupa Stadlera i njezini odjeci u javnosti

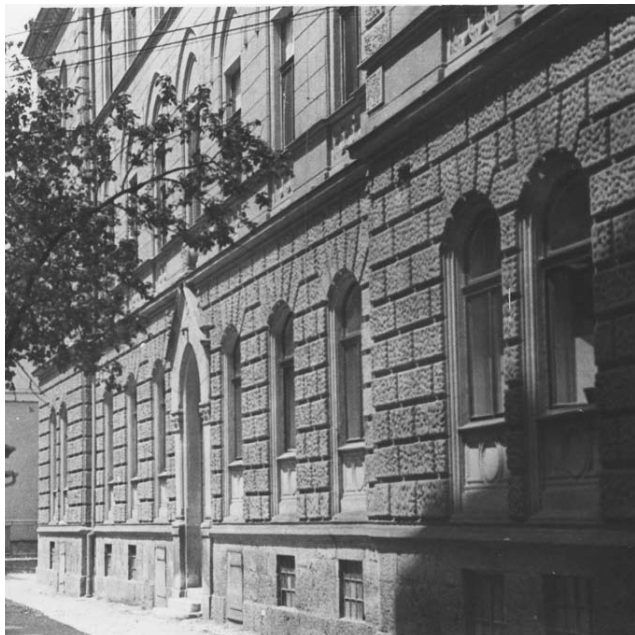
Kao što je pomno izvijestio Hrvatski dnevnik već 28. travnja 1906. godine u Sarajevu je osnovan posebni Građanski odbor za proslavu 25-godišnjice biskupovanja presvjetloga gospodina doktora Stadlera. Samo dva dana kasnije, dakle 1. svibnja 1906. godine Hrvatski je dnevnik u opširnome članku pod naslovom *Jedna znamenita dvadesetpetgodišnjica* isticao također da ove kalendarske godine i biskup

banjalučki fra Marijan Marković slavi 50. obljetnicu redovništva, a biskup mostarski fra Paškal Buconjić 25. obljetnicu biskupovanja i 50. obljetnicu redovništva te, uz priznanje ovih jubileja, ipak isticao da je Stadlerova obljetnica po svome značenju ispred njih jer je biskupska posveta nadbiskupa Stadlera značila i uspostavu redovite crkvene vlasti u Bosni i Hercegovini. Naime, poslije uvođenja Austro-Ugarskog protektorata u Bosni i Hercegovini, 1878. godine, car i kralj Franjo Josip I. sklopio je sa Svetom Stolicom konkordat (međudržavni ugovor) da se ustanovi posebna crkvena vlast u Bosni i Hercegovini, a prvim nadbiskupom imenovan je sin hrvatskog naroda dr. Josip Stadler. "Znamenitost toga događaja običan smrtnik ne može shvatiti", pisao je također Hrvatski dnevnik. A što se tiče samoga nadbiskupa Stadlera, "on se u vjerskim pitanjima drži strogo i nepokolebivo načela Sv. Crkve, u kulturno političkim, u društveno gospodarskim pitanjima on se pokazao samo Hrvatom kakova treba tražiti. Gdje se radilo o dobru pučanstva, o promicanju gospodarskih interesa, o humanitarnim poduzećima, Stadler nije gledao na vjeru, na razliku narodnosti. Stoga je on stekao simpatije i kod nekoje naše inovjerne braće", koje liberalizam nastoji obezvrijediti. Baš radi Stadlerovih brojnih zasluga u ovoj zemlji složili su se najodličniji i najnezavisniji sinovi ove zemlje da proslave ovaj rijetki srebrni jubilej prvog vrhbosanskog nadbiskupa Josipa Stadlera. Uvjereni smo stoga da će se pozivu Građanskog odbora odazvati svi oni Hrvati u Bosni i Hercegovini koji neovisno misle i zajednički proslaviti ovaj veliki jubilej (...). Stadlerova ličnost sjaji kroz dvadeset i pet godina u Bosni i Hercegovini (...). Taj sjaj će se pokazati 24. lipnja 1906." na blagdan Presv. Srca Isusova. Međutim, koliko se cijenio rad Odbora, ali i obljetnica nadbiskupa Stadlera zajedno s uspostavom nadbiskupije, svjedoči i činjenica da su svi župni uredi dobili od Zemaljskih vlasti povlasticu kojom su imali pravo dijeliti hodačasticima koji su željeli poći u Sarajevo za blagdan Srca Isusova certifikat koji je svakome jamčio 50 % popusta na bosansko-hercegovačkim željeznicama. Uz druge pripreme, ali i vrijeđanja nadbiskupa Stadlera od pojedinih liberalnih glasila koja nisu prestajala, i koja je on strpljivo podnosio, ovdje ističem da su u povodu 25. godišnjice nadbiskupa Stadlera izašle su u nakladi S. Vukovića (Sarajevo-Sjemenište) vrlo lijepe spo-

men-medaljice od aluminija. Na jednoj je strani lik Presv. Srca Isusova, na drugoj dobro pogođeni lik presvj. g. nadbiskupa s hrvatskim natpisom. U istoj je nakladi izašla mala spomen-knjižica *25. godina pod zastavom Presv. Srca Isusovog, uspomena na 25. godišnjicu biskupovanja dra Josipa Stadlera*. Knjižica je imala 32 stranice, 4 slike. O tome je opširno pisala i Vrhbosna, i zagrebački Katolički list.

Budući da je Građanski odbor (organizacijski) na čelu s dr. Nikolom Mandićem i Josipom pl. Vančašem uložio sve sile da ova rijetka slava prvoga nadbiskupa Bosne i Hercegovine bude što dostojanstvenija, već sredinom lipnja 1906. godine mogao je Hrvatski dnevnik objaviti i cjelokupni program proslave. Kako iz njegova sadržaja proizlazi, na jubilarnu crkvenu svečanost pozvane su i mnoge ugledne osobe iz Sarajeva, ali i izvan nje. Isto tako su pozvana izaslanstva svih hrvatskih pjevačkih društva i čitaonica iz Bosne. Svi pozvanici kao i izaslanici pojedinih društava zamoljeni su od Organizacijskog odbora da svoja imena kao i dan dolaska na vrijeme dostave Odboru, kako bi se moglo pripremiti sve što je potrebno za doček i udobno prenoćište. Iste obavijesti vrijedile su i za svećenstvo koje je željelo ovoj proslavi prisustvovati. Dakako, ovdje ne možemo iznositi ostale detalje priprema, kao ni sam raspored proslave, kojoj su dan ranije prethodile svečana akademija kod Sestara milosrdnica, odnosno u njihovoj djevojačkoj školi. Slične su akademije u čast nadbiskupa Stadlera priredila i druga građanska društva: primjerice bakljadu "Hrvatski sokol" u Sarajevu, slavno "Društvo Trebević", dan ranije, svečanu podoknicu u društvenoj bašti, namijenjenu i članovima korporacija koje su došle izvan Sarajeva. Za njih je priređen mali koncert uz sudjelovanje pjevačkog i tamburaškog zbora "Društva Trebević" i drugo.

Prema istome rasporedu proslave za sam dan jubileja, to jest 24. lipnja odnosno na sam blagdan Presv. Srca Isusova, u žarištu proslave bila je sveta misa u čast Presv. Srca Isusova u sarajevskoj stolnoj crkvi te svečana procesija s Presvetim, koju je na povratku pri ulazu u crkvu imao pratiti špalir školske djece, a iza njih su slijedile Marijine kongregacije, trećoreci, razna društva, već prema uobičajenom redu. Osim toga, kako je također objavio



Hrvatski dnevnik, Organizacijski odbor objavio je 22. lipnja *Molbu sarajevskim Hrvatima*, koja je glasila: "Pošto naš veliki nadbiskup i čelik-rodoljub dr. Josip Stadler slavi 23. i 24. o. mj. svoj 25-godišnji jubileum otkako je kao prvi nadbiskup Herceg-Bosne zasjeo na nadbiskupsku stolicu vrhbosansku, te pošto će tom zgodom posjetiti naše ubavo Sarajevo mnogo hrvatskog naroda iz cijele Herceg-Bosne, iz Hrvatske, Slavonije i Dalmacije, zato se Organizacijski odbor obraća na sarajevske Hrvate s molbom da bi na 23. i 24. o. mj. svoje kuće i dućane okitili hrvatskim zastavama, da tako najljepše pozdravimo hrvatske svoje goste i zasljedimo veselje svoga srca, što nam je Providnost na stolicu nadbiskupsku postavila čestita sina Hrvatske nam majke, a nije pripustila, da to mjesto zauzme koji stranac (...). Nadamo se da će se svjesno sarajevsko hrvatstvo našem pozivu rado odazvati." Molbu je Odbor zaključio riječima:

"Okitite dakle, Hrvati, svoje stanove hrvatskim zastavama, da bude našim milim gostima boravak u Sarajevu što ugodniji i svečaniji. Pokažimo što smo, i da nas ima." Dakako, i sam sutrašnji Hrvatski dnevnik izašao je u svečanom ruhu, ukrašen Stadlerovom slikom i slikama prvostolnice, bogoslovije i drugih javnih crkvenih zgrada.

Svjedočanstva istaknutih sudionika i medija nakon crkvene proslave Stadlerova srebrnog jubileja

Kao što je kod takvih svečanosti uobičajeno, nakon svete mise u čast Presv. Srca Isusova, te veličanstvene procesije s Presvetim, koje je nosio sam nadbiskup u pratnji svećenstva i redovništva, i koja je prolazila kroz centar grada zajedno sa mnoštvom vjerničkog naroda i drugih visokih uglednika i koju je pratilo špalir školske djece, zatim Marijine kongregacije, trećoredaca, raznih društava, već prema uobičajenom redu, slijedio je nakon objeda i svečani banket u *Društvenom domu*. Za vrijeme banketa, kojemu je nazočio i sam nadbiskup Stadler, održani su brojni govori, među kojima ćemo ovdje istaknuti nekoliko najvažnijih misli iz govora dr. Nikole Mandića i rektora sveučilišta u Zagrebu dr. Antun Heinza, a potom i izvjeća drugih medija, među kojima i opširno izvješće o proslavi srebrnoga jubileja nadbiskupa Stadlera iz tada poznatih rumunjskih novina Tribuna, koje su izlazile u Aradu.

Tako je Mandić u svome govoru u čast nadbiskupa Stadlera osobito slavio njegovo rodoljublje te je među ostalim rekao i sljedeće: "Kao što i svi kulturni narodi, tako i svjesni Hrvati ljube domovinu svoju. Ljube svoj narod, ljube svoj jezik, ljube narodne običaje, tradiciju narodnu i povijest njegovu (...). No kad ova ljubav usplamti osobitim žarom, te u duši takvog rodoljuba porodi čežnja (...) da radi u narodnu korist, da hrabro i nesebično brani njegove pravice, pa makar ga to i velikih žrtava stajalo, koje u borbi za pravo naroda mora pridonositi na oltar domovine, tada takav rodoljub zaslužuje dično ime velikog sina domovine, te se zove otac domovine (...). Takav otac domovine jest naš mili današnji svećar, presvijetli nadbiskup dr. Stadler." Nakon burnog odobravanja nazočnih govorio je rektor Sveučilišta u Zagrebu dr. Antun Heinz, koji je osobito istaknuo Stadlerove zasluge na svim poljima javnoga života. Rekao je: "Illustrissime, evo 25 godina sijete u ovim zemljama (...), a ono što ste učinili i što svakim danom činite na polju kulturnoga napretka, ja nisam sposoban niti da pregledam (...) ali će zato to povijest zacijelo učiniti." Bilo je i drugih prekrasnih govora, ali ćemo ovdje još istaknuti da su u povodu proslave srebrnoga jubileja nadbiskupa Stadlera i brojni hrvatski pjesnici objavili u brojnim glasilima njemu u čast prekrasne ode – slavljeničke pjesme. Tako primjerice u Vrhbosni među inim također i Eugenia Šah, zatim Svetozar Rittig, Isidor Poljak, Dra-

gan Dujmušić, Nikola Ostojić, fra Filip Ujević, fra Bono Zec i mnogi drugi. Naravno, sve bi zavrijedile da budu objavljene, ali ćemo ovdje istaknuti pjesmu koju je ispjevao fra Bono Zec pod naslovom:

Moja želja o 25-godišnjici nadbiskupovanja dr. Josipa Stadlera, koja glasi:

“U duše moje hramu, gdje gori srce moje
 I k Bogu diže let;
 Moj narod smjestio je sve redom dike svoje
 Sav vrta svoga cviet...
 U duše moje hramu, med inim likovima – Sve
 dika mojih oj! –
 Med mojim uzorima i Stadlerov lik ima; - Da
 Stadler, on je moj!...
 Jer ako idealâ moj život sunce zlâti,
 A srca žudi žar:
 - Sve Bogu i Hrvatskoj i život žrtvovati!...
 I njegov to je dar...
 Iz vatre srca mog za iskrom iskra vrca
 Sve moleć – evo što:
 Da Hrvatsku svu sažge plam Stadlerova srca!
 I molim...samo to!”

Kao što je spomenuto, i strana su javna glasila pratila proslavu srebrnog jubileja nadbiskupa Stadlera. Tako je Hrvatski dnevnik samo šest dana nakon svečane proslave Stadlerova jubileja, dakle 30. lipnja 1906. godine, objavio u hrvatskome prijevodu članak pod naslovom Jubilej nadbiskupa

dr. Josipa Stadlera, koji su 27. lipnja 1906. objavile Rumunjske novine “Tribuna” iz Arada. On u cijelosti glasi: “Na 24. o mj. proslavio je dr. Josip Stadler, katolički arhiepiskop u Sarajevu jubilej svoga 25 godišnjega apostolskog rada.”

Dan prije, i to prije podne čestitali su u palači nadbiskupovoj i to strani poslanici iz Hrvatske, Slavonije, Kranjske itd., zatim mjesne oblasti, odbori katoličkih društava i mnogi katolici i pravoslavni iz Sarajeva. Navečer je bila bakljada i serenada ispred palače nadbiskupije, a na dan 24. lipnja bila je velika procesija od katoličke katedrale koja (također) slavi godišnjicu svoje posvete. Došli su katolici na ovu svetkovinu u mnogo većem broju nego u ostalim godinama, svi pak sa željom da vide jubilej toga mnogoprosavljenog muža. Istoga dana u dva sata poslije podne bijaše banket za 230 osoba.

Tako je dr. Stadler, mislimo da znadu ne samo Hrvati, već i strani narodi naše monarhije bio od 1869.-1881. profesor na Bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, a godine 1881. bio je imenovan prvim nadbiskupom Bosne sa stolicom u Sarajevu. Kao profesor je napisao “Theologia fundamentalis” na latinskom i “Filozofiju” na hrvatskom jeziku i toliko drugih radnja, koje se ne mogu ovdje nabrojiti. Ali preko svega toga on je pastir koji poznaje svoje zvanje, on je podigao katolicizam u Bosni. Kad je došao u Sarajevo, imali su katolici jednu kapelu od drveta: danas pak



imaju krasnu katedralu, novu isusovačku crkvu sa seminarom, crkvu u Novom Sarajevu, sirotište za djecu: "Betlehem", "Egipat" i "Nazaret" gdje se njeguju i odgajaju djeca koja su ostala bez roditelja. U Travniku je podigao seminar sa gimnazijom, a u Sarajevu je kupio do 50 kuća, da ne spominjemo dobra po ostalim krajevima Bosne.

Ono što je biskup Strossmayer bio za Hrvate u Slavoniji i Hrvatskoj, - to je danas Stadler za Hrvate katolike u Bosni. Nema ni jednog rada ili hrvatskoga društva u Bosni, koje nije potpomagao ovaj muž i veliki hrvatski patriota. On je podigao tamošnje katoličko stanovništvo, koje je vrlo siromašno i po broju maleno, na ono stanje i ugled u kojem se danas nalazi. Na posljatku, da bi probudio ovaj siromašni katolički narod, dr. Stadler je osnovao Hrvatski Dnevnik koji izlazi svaki dan u namjeri da budi hrvatsku ideju u katoličkom narodu u Bosni.

Evo velikog muža, koji iako je po imenu njemačkog roda iz Slavonije (iz Broda), ali koji se postavio u službu svoga hrvatskoga naroda i koji je izveo katolike iz Bosne u javni život. Osim toga je ovaj nadbiskup pastir – u srcu i duši odan za svoje stado”.

Naravno, nije to bio jedini komentar proslave srebrnog jubileja nadbiskupa Stadlera. Tako su prema pisanju Hrvatskog dnevnika, četiri Brođanina svećenika zaključila kao uspomenu na Stadlerov jubilej osnovati zakladu u Brodu pod imenom Stadlerovo sirotište te su u tu svrhu darovali: brodski župnik Leskovac 5000 kruna, sarajevski župnik Anton Predmerski 5000 kruna i sarajevski župnik Oršić 2000 kruna. Uskoro je i sam nadbiskup Stadler dao svoj osobni doprinos u iznosu od 5000 kruna. I ne samo to. U čast Stadlerova srebrnog jubileja održane su iste godine, sredinom kolovoza, još dvije važne svečanosti: blagoslov hrvatskog barjaka *Pjevačkog društva Vlašić* u Travniku, kojega je podijelio sam nadbiskup Stadler, i kojemu je nazočilo 15.000 Hrvata, te sljedećeg dana i svečano otvorenje Doma čitaonice u Docu – čime su, kako je zabilježio Hrvatski dnevnik, Hrvati položili temelj svojoj organizaciji u Bosni.

Za ovu prigodu još ćemo istaknuti da su gotovo sva hrvatska glasila, a među njima i Hrvatski dnevnik, kroz više tjedana objavljivala popis brzojavnih čestitki nadbiskupu Stadleru u povodu njegova srebrnog jubileja i, naravno, njihove sadržaje,

onako kako su stizale nadbiskupu Stadleru iz zemlje i susjednih zemalja (Austrija, Slovačka, Slovenija, Ugarska i druge), te ostaloga svijeta, uključujući i obje Amerike. Ovdje donosimo dva odabrana primjera takvih čestitki. Tako je, primjerice, jedna čestitka iz grada Zadra glasila: "Lučonoši vjere i hrvatstva u Herceg-Bosni, Ocu sirotnje, Dobrotvoru nevoljnih, čestita jubilej uredništvo Pučkoga glasa iz Zadra." Druga čestitka iz Visokog glasila je ovako: "Franjevci i puk ubavoga gnijezda bosanskih kraljeva, Sutjeske, slaveći svetkovinu svoga patrona, šalju vruće želje Svevišnjemu za čelik-zdravlje jubilarca Vaše Presvjetlosti, kličući: Živio! Gvardijan Ikić, Visoko."



Budući da nije mogao svima osobno zahvaliti, nadbiskup Stadler objavio je u Hrvatskome dnevniku 2. srpnja 1906. sljedeću zahvalu: "Na mnogobrojne usmene i brzojavne čestitke upravljene prigodom proslave 25 godišnjice našega biskupovanja u mnogim zemljama nije nam moguće svakomu posebno se zahvaliti. To činimo ovim putem, moleći Presv. Srce Isusovo da cijelom hrvatskom narodu udijeli obilje svake milosti."

Dr. sc. Agneza Szabo

STADLER

STADLER I DUHOVNA ZVANJA UZ GODINU POSVEĆENU DUHOVNIM ZVANJIMA



Sluga Božji Josip Stadler istinski je štovatelj Boga. Pripada onima koji ga štiju u Duhu i Istini. U Crkvi kao zajednici spasenja nalazi svoje mjesto, svoje zvanje i poslanje. Postupno shvaća značenje za koju smo cijenu otkupljeni, otajstvo Crkve koje je mistično Tijelo Kristovo, koje prožima sve nas i sve obuhvaća. Intenzivno živi svoje svećeničko zvanje. Drugima svesrdno pomaže u življenju tog dara. Cijeni i promiče svećenički i redovnički poziv u Crkvi. Svjestan je uzvišenosti tog dara i njegove zadanosti u Crkvi. Vjeruje da je duhovni poziv otajstvo veliko, dar Božji, dar Onoga koji nas beskrajno nadilazi, dar Duha Svetoga. Od majčina krila Gospodin ga zavoli i izabra da mu bude oruđe izabrano, da kada dođe vrijeme i čas milosti, ime Njegovo pronese mnogima, i u Hrvatskoj, i u Bosni, i gdje god je stigao. Gospodin mu daje zarana iskusiti patnju i ostavljenost, te okusiti

milosrdnu Božju ljubav koja se očituje u djelima milosrđa dobrih ljudi, u ljubavi Majke Crkve, kako bi iz vlastitog iskustva još više mogao razumjeti one koji su se našli na njegovu životnom putu. Daje mu talent znanja, pronicavosti i suživljavanja upravo zato da preko njih služi drugima. Obdaruje ga Duhom Svetim u Crkvi za milosno služenje Kristu i braći ljudima, karizmom evanđeoskog služenja siromašnima, nezbrinutima i rubnima, koju kao utemeljitelj prenosi na svoje živo djelo, na Družbu sestara Služavki Malog Isusa.

1. Odaziv na poziv Božjeg izabranja

Odaziv na put duhovnog poziva rađa se u nutarnjem osobnom susretu sa Kristovom ljubavlju. Zvanje je otajstvo Božjeg izabranja i naš ljudski odgovor na Učiteljev dar. "Ne izabrate vi mene, nego ja izabrah vas. I postavih vas da idete i rod donosite, i rod vaš da ostane." (Iv 15,16). "Prije nego što te oblikovah u majčinoj utrobi, ja te znadoh; prije nego što iz krila majčina izađe, ja te postavih, za proroka svim narodima postavljam te." (Jer 1,5). "Bog nas je pozvao pozivom svetih, ne po našim djelima, nego po svojem naumu i milosti." (2 Tim 1,9).

Stadler u stvarnost Očeva izabranja sinovski vjeruje, takvim se osjeća, i s tom milošću velikodušno surađuje. Gospodin ga u svom božanskom naumu postupno priprema za zvanje i poslanje koju mu je namijenio. Već u ranom djetinjstvu upija u svoju dušu čvrstu vjeru i nesebičnu ljubav roditelja. Vrlo rano gubi oca i majku, brata i sestru. Očiti plan Božje Providnosti u njegovu životu već je tada na djelu. Bog pripravlja osobu izdaleka, od početka, za njezino životno poslanje. Veliki i mali doživljaji utkaju se u tu pripravu, oblikuju dušu, priprave osobu za spremnost prihvaćanja i izvršenja tog poslanja. Providnost daje da daljnji odgoj i brigu za dječaka Josipa preuzme obitelj Oršić, zatim imućna obitelj Maksimilijana Wegheimera, da bude primljen u Nadbiskupski

zavod u Požegi, gdje pod vodstvom franjevac i isusovaca pohađa gimnaziju, koju nastavlja kao besplatni pitomac u Nadbiskupskom sirotištu sv. Martina u Zagrebu. Svijest da je ljubljeno Božje stvorenje nosi ga još bliže izvoru svake sigurnosti, Bogu Stvoritelju u kojem prepoznaje Boga kao dobrog Oca. Pomnim razmatranjem svojih sklonosti, i pod uplivom valjanih odgojitelja i učitelja, osjeća Božji zov za svećenički poziv. Na vlastitu zamolbu primljen je u Nadbiskupsko sjemenište, gdje nastavlja gimnaziju i priprema se za svećenički poziv. Sjemenišni rektor zapaža u njemu osobite intelektualne darove i rijetku pobožnost i predlaže ga nadbiskupu kardinalu Hauliku za daljnje školovanje. Tako devetnaestogodišnji Stadler dolazi u Rim, u Zavod Germanicum, i počinje s teološkim studijem na Sveučilištu Gregoriana. Poglavari i profesori u oba zavoda su isusovci pa se i u vrijeme sveučilišne izgradnje uvelike okoristio isusovačkim iskustvom i sustavom, na čemu je cijeli život zahvalan. Sedmogodišnji boravak Stadlera u Rimu (1862.-1869.) snažno utječe na njegovo duhovno-teološko oblikovanje i izgrađivanje cjelovite osobnosti. Rektor Germanicuma, kasnije kardinal Steinhuber, svjedoči: "Djetinje pobožno srce, rijetka toplina duše, iskreno i vruće oduševljenje za sveto zvanje, te ustrajna težnja za savrшеноšću učinile Stadlera biserom zavoda. Djetinji ljubljase on svoje poglavare i bijaše im skroz iskren i otvoren. Njihova želja bijaše njemu sveta zapovijed. Tako isto ljubljase on iskreno i odano svoje kolege." Nastavlja intenzivnim duhovnim životom, i kao mladi svećenik i profesor u Zagrebu, i kao nadbiskup u Sarajevu. Cijelo svoje biće oslanja na osobno jedinstvo i zajedništvo ljubavi s Isusom, i moli: "Učini, Gospodine Isuse, da ja budem sav Tvoj, a Ti sav moj!" Svjestan je da je svećenik, upravo iz svoje povezanosti s Kristom, pozvan radati nova duhovna zvanja i posve radikalno služiti ljudima.

2. Božji suradnik u promicanju i brizi za duhovna zvanja

Stadler je nakon završenog studija u Rimu, kao prefekt bogoslova, i kao profesor na Bogoslovnom fakultetu u Zagrebu, od 1869. do 1881., u punom zamahu oko dobrog odgoja i temeljite izobrazbe budućih svećenika. Zauzima se za uvođenje



Proslava stote obljetnice Družbe sestara SMI

strožeg odgojnog smjera, bori protiv odgojne popustljivosti u Zagrebačkoj bogosloviji i pomanjkanja interesa mjesnog biskupa da posjećuje bogoslove i izbližega upozna život u Bogosloviji. Intenzivno nastoji da odgojitelji u Bogoslovnom sjemeništu budu istinski svjedoci, ljudi duhom Božjim napojeni. Zauzima se za slanje nadarenih i dobrih studenata na studij u Rim, i piše za njih preporuke rektoru Germanicuma da budu primljeni u zavod. Uvjeren je da su za budućnost Bogoslovije, Bogoslovnog fakulteta i Nadbiskupije potrebni teološki dobro školovani i temeljito duhovno oblikovani svećenici. Značajna je i njegova briga oko gradnje Dječakog sjemeništa s gimnazijom u Zagrebu.

Godine 1881. imenovan je prvim vrhbosanskim nadbiskupom. Apostolskim žarom i oslonjenošću na Božju Providnost, razvija u Bosni živu djelatnost na vjerskom i kulturnom, nacionalnom i karitativnom planu. Svjestan je nedostatka svećenika i potrebe hitnog rada na njihovu formiranju. Vidi okolnosti u kojima se našao, i u kojima će njegovi svećenici djelovati, te potrebe povjerenog mu puka. U to vrijeme u Sarajevu je samo jedna ruševna crkva sv. Ante. Na njemu leži odgovornost da podigne katedralu, kaptol, bogoslovno sjemenište i dječacko sjemenište, uopće da provede u djelo sve ono što mu je Sveti Otac naložio u svom apostolskom pismu - da obnovi živu Crkvu. Neumorno traži pomoć u podizanju ovih ustanova kod dobročinitelja i raznih ustanova, a osobno čini sve što mu je moguće. Primjerice, u veljači 1895. danima je hodao blatnim ulicama Sarajeva i od raznih poduzetnika tražio i

sam sakupio 100.000 cigala za krov crkve Bogoslovnog sjemeništa, kako piše biskupu Strossmayeru, u pismu od 2. veljače iste godine. Pobrinuo se ne samo za gradnju ustanova u kojima će se odgajati budući svećenici nego i za svećenike, svoje najbliže suradnike. Za njih je podigao Kaptolski dom i Katehetski dom. Ove ustanove jasno govore o Stadlerovoj ljubavi i brizi prema svećeničkom podmlatku i svećenicima, a i danas zadivljuju svojom ljepotom i funkcionalnošću.

Stadler u svim okolnostima živi po Božju. Razlučuje glavno od sporednog, a temeljni mu je motiv nutarnje zajedništvo sa Kristom koji je središte svega, čija je hrana vršiti volju Očevu. Ima samo jednu želju i molitvu, da mu Bog dadne milost da ispuni njegovu svetu volju, kako piše 21. srpnja 1882. rektoru Germanicuma. Dobro zna da je za uspješan rast u duhovnom životu potrebno dobro poznavati sebe i otkriti što je stvarno volja Božja. Kod Stadlera nema nikakve buntovnosti, nikakva otimanja Božjem oblikovanju života. Nastoji da i njegovi svećenici budu ustrajni i revni u službi kraljevstva Božjeg na zemlji, svećenici po Srcu Isusovu.

Stadler posebno gaji ljubav prema Svetom pismu. Živi od Božje Riječi. Nastoji da i njegovi svećenici budu duhovno i intelektualno pripravnici za temeljito poznavanje i učinkovito naviještanje Riječi Božje. U službenom glasilu biskupije objavio je 85 pastoralnih poslanica, u kojima vjernike, a nadalje svećenike, poučava i upućuje, hrabri i opominje, te ih tako permanentno izgrađuje. Da svećenicima i vjernicima pomogne u naviještanju i primanju Božje Riječi, zbog nedostatka crkvene literature, priređuje i tiska crkvene knjige (Sveto pismo, misal, molitvenike, knjige za propovijedi, piše i prevodi knjige duhovnog sadržaja). Budući je svjestan da je potrebno da svećenici dobro poznaju cjelovitu objavu i istine vjere, u pastoralnoj poslanici od 2. kolovoza 1885. jasno ističe: "Ali braćo moja, ako smo dužni sve istine navieštati svojem puku, koje god je naš Gospodin objavio, zar nije onda s tom dužnošću ujedno skopčana i druga, da mi sami prije moramo poznavati tu objavu i sve istine, što su u njoj?" Potiče svećenike da poklad vjere neumorno proučavaju i propovijedaju, brižno čuvaju i brane od zabluda. Stadler je sav crkveni. Osjeća Crkvu i s Crkvom. To se očituje u

njegovu punom sudjelovanju u crkvenom životu i u spremnoj poslušnosti Pastirima, osobito Rimskom prvosvećeniku. Određeni trenutak u kojem živi, živi kao vrijeme milosti, kao vrijeme Božjeg pohađenja. Osluškuj glas Crkve. Ide u korak sa vlastitim vremenom, budno osluškuj znakove i potrebe vremena i u Kristu povjerenog mu puka. Živi svoju svećeničko-nadbiskupsku budnost duhom otvorenim za Božji govor. Ima na umu da je najveći zadatak, za svakog svećenika u svakom vremenu, pronalaziti iz dana u dan taj svoj svećenički "danas" u Kristovu "danas", pa im preporuča da sve snage tijela, uma i srca stave u službu Crkve i posred mjesne Crkve, kao posrednici sveskolike milosti za izgradnju Crkve, u službi čovjeka.

Ono što svećenik vjernicima propovijeda pozvan je da i sam životom svjedoči, da sve svoje čine upravlja na proslavu Boga i dobro čovjeka, ne bojeći se truda nikakva. Stadler je, kao razborita osoba, svjestan činjenice kako je čovjek u sebi podijeljen, kako ga s jedne strane privlače ideali, ali ga u isto vrijeme prema "dolje" vuku nagoni iracionalne sile prisutne u svakom čovjeku. Stoga preporuča svećenicima ustrajni molitveni život, kako bi bili ljudi po Božjoj volji. Traži od sebe i njih da ozbiljno shvate Isusov savjet i opomenu: "Bdijte i molite da ne padnete u napast! Duh je spreman, ali je tijelo slabo" (Mt 26,41). Središnje mjesto u Stadlerovoj pobožnosti i duhovnosti zauzima sakramentalni život. "Nikada nisam propustio tjednu ispovijed", povjerava se duhovniku Germanicuma, u pismu od 1. listopada 1871. godine. Stadler živi od Euharistije. Po snazi Euharistije nesebično se daruje drugima putem služenja. Živi i propovijeda da je Euharistija srce crkvenoga života, srce župske zajednice, srce i središte svećeničkog i redovničkog života.

Stadler je nadalje čovjek molitve, čovjek koji čvrsto stoji na zemlji, a uvijek očiju uprtih u Boga, tražeći Božje lice i radost u Bogu. Molitva je izvor i hrana za svu njegovu djelatnost. Dobro zna da služenje bez nutrine postaje prazni aktivizam. Zrači Božjim Duhom, i druge potiče na život s Bogom. "Svaka žilica je u njemu molila i vapila za Isusom, koji mu je uvijek bio na jeziku i u srcu. I sav njegov život bio je samo život molitve, kreposti i ljubavi", zapisuje Katolički tjednik, na naslovnoj stranici, prigodom desetgodišnjice njegove

smrti. Uistinu se i u Stadlerovu životu potvrđuje i obistinjuje poruka i iskustvo da se tajna svetosti života svećenika, tajna svetosti biskupa, izražava u molitvi i u meditaciji, u duhu žrtve i u misio-narskom žaru. Stadler za svoje svećenike uvodi godišnje duhovne vježbe, a i sam sa svojim kap-tolom redovito obavlja godišnje duhovne vježbe. Jasno ističe svećenicima da je kršćanska nutrina najvažnija pastoralna djelatnost.

Stadler očinski voli svoje svećenike. Punu pažnju posvećuje zajedništvu u životu svećenika. Više puta preko godine kao otac radosno okuplja svećenike za svoj stol. Želi, i to ostvaruje, da nje-



govu kanonici njeguju zajedništvo. U pismu bisku-pu Strossmayeru, od 10. listopada 1895., u kojem ga poziva da obavi blagoslov Kaptolskog doma, u kojem je i on u jednom dijelu zgrade imao stan, piše: "Od kanonika svaki ima tri sobe za se, a dvie za goste i sve je odijeljeno vratima pod jednim ključem, tako da izgleda kao da svaki za se stanuje i kuću vodi. ... Svi kanonici vodit će zajednički ži-vot, tako da će ne samo ovi nego i budući kanonici zajedno stanovati i jesti, i zajedničku družinu imati." U propovijedi, u kapelici kanoničkog doma, ističe: "Ja bih na četiri ugla ove kuće napisao: kuća kreposti, kuća molitve, kuća učenosti, kuća brat-ske ljubavi", svjedoči pater Hammerl. Vidljivo je koliko cijeni zauzetost osobe na usvajanju krepos-ti, i pazi na krepostan život svećenika.

Stadler kao čovjek kreposti, osobito krepos-ti milosrđa, čovjekoljublja i bogoljublja, sav je zauzet djelatnom i konkretnom ljubavlju prema svakomu čovjeku. U Isusovom milosrđu i služenju prepoznaje svoje poslanje i služenje povjerenom narodu. U siromasima susreće Krista, utjelovljenu Božju ljubav. "Što god učiniste jednomu od ove

moje najmanje braće, meni učiniste" (Mt 25, 40). Djelotvorna ljubav je prostor koji određuje i obil-ježava na jednako odlučan način njegov kršćanski i svećenički život, način crkvenosti i pastoralno planiranje. Po njoj je u potpunosti bio i ostao vje-ran Kristu, Crkvi i čovjeku svog vremena. Na dje-lotvornu ljubav u poslanju potiče povjereni puk, a nadasve svećenike, redovnike i redovnice.

Stadler zna da je rađati u Duhu Svetom nova zvanja moguće kad kršćanska zajednica - obitelj, župa, redovnička zajednica - živi u potpunoj vjer-nosti svom Gospodinu. To pretpostavlja snažno ozračje vjere i molitve, velikodušno svjedočen-je zajedništva i poštovanje prema mnogostrukim darovima Duha, potpuno sebedarje za kraljevstvo Božje. Preporuča svećenicima da djeci i mladima radosno prenose i svjedoče ono u što sami dubo-ko vjeruju, da im podijele iskustvo radosti života s Isusom i za Isusa. U pastoralnim poslanicama potiče svećenike da narodu govore o uzvišenosti i vrijednosti svećeničkog poziva i Bogu posvećenog života u djevičanskom staležu.

3. Vlastita čežnja za posvećenim životom i utemeljenje redovničke zajednice

Stadler je osobito cijenio redovnički život u Crkvi. I sam čezne, i više puta izražava želju, da postane redovnik. Tu čežnju pokazuje i kao profesor u Zagrebu i kao nadbiskup u Sarajevu. Isusovačkom generalu dva puta upućuje pisanu zamolbu za ulazak u Družbu. Oba puta je odbijen. Ne zbog nedostatka potrebnih kvaliteta već zbog odbijanja zagrebačkog nadbiskupa i kardinala Mihalovića, bez čije ga privole general nije htio primiti, a i zbog toga što su prema ondašnjoj praksi pitomci Germanicuma prilikom ulaska u ovaj zavod morali položiti zakletvu da neće prijeći u isusovce. Koliko je u njemu bila prisutna sklonost i čežnja za redovničkim životom, vidi se i po tome što je i kao nadbiskup, kad nije uspio biti primljen u Družbu Isusovu, pomišljao da bude redovnik lazarista. Stadlerova vjera i povjerenje u Božju dobrotu dolazi do izražaja u njegovu nastojanju i želji da upozna i ispuni Božju volju, da svega sebe slobodno Bogu preda. Pa i onda kada se njegova volja ne uklapa u Božji plan, on ostaje vjeran Bogu. "Neka mi Bog pomogne, da prepoznam

njegovu volju i da je i izvršim”, piše 3. listopada 1884. duhovniku patru Huberu.

Iako nije postao redovnik, Stadler izuzetno cijeni i živi bitne odrednice redovničkog života: molitvu, redovničke zavjete, zajedništvo. Živi i osjeća redovnički. Božja volja i providnost vodile su ga drugim putovima, određivši mu posebno poslanje, a to je svekolika izgradnja Crkve na prostoru Bosne. Svjestan je da prisutnost redovničkih zajednica u jednoj biskupiji jest radikalno življenje Evandjelja, u duhu i po primjeru Isusa Krista. Traži i rado prihvaća suradnju redovnika i redovnica u pastoralnom poslanju. Pomaže redovnicima različitih redovničkih zajednica da u Sarajevu i šire blagotvorno rade Bogu na slavu i na korist bližnjih. Ispunjen ljubavlju prema Bogu i bližnjemu, otvoren poticajima Duha Božjega i potrebama vremena, pronalazi način kako ljubav prema Crkvi i povjerenom puku, osobito prema siromašnima i nezbrinutima, učiniti trajnom i sve snažnijom. Obdaren od Duha Svetoga, osniva redovničku zajednicu Družbu sestara Služavki Malog Isusa. Tražiti Kristov lik u liku bližnjega dar je koji je primio od Duha Svetoga za služenje u Crkvi i koji je prenio na svoju Družbu. Crkva prima, potvrđuje i blagoslivlje ovaj dar evanđeoskog služenja, karizmu kojom je Stadler od Duha Svetog obdaren u Crkvi i za Crkvu. Stadler uočava i zahvalno prihvaća to divno Božje posredništvo u mnogostrukosti darova i služ-

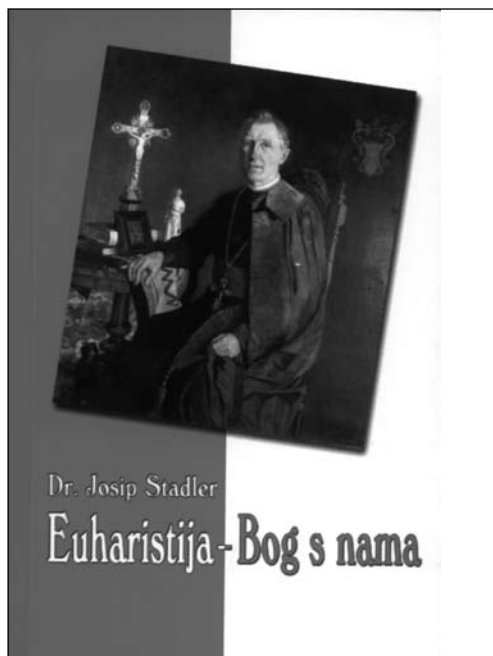
bi, za izgradnju Crkve i dobro bližnjih. Providnost Božja je htjela da se Stadlerovima zalaganjem rodi Družba Služavki Maloga Isusa, koju je utemeljio i postavio na noge, a koja najbolje i najpotpunije odražava njegovo viđenje redovničkog života. Stadlerova duhovnost i karizma životno se nastavlja u svakoj sestri koja živi i djeluje u Družbi, koja je daleko najsnažnije djelo njegove duhovnosti i životnog truda pred Bogom i svijetom. Stadler je već samim ovim djelom stekao sebi neprolaznih zasluga pred Bogom i narodom, stekao je najljepše ime: otac i majka sirotinje. Osnutkom Družbe sestara Služavki Maloga Isusa i njezinim učvršćenjem Stadler je pokazao i posvjedočio da i ova Družba, kao i ostali redovnički staleži u Crkvi, pripada životu i svetosti Crkve. Duboko priznanje odao mu je i sam papa Ivan Pavao II., koji je za svog pohoda Sarajevu, 12. travnja 1997., na ulasku u katedralu, klekao i pomolio se nad grobom ovog velikana duha i života, a u nagovoru istaknuo: “Kako u ovoj katedrali ne spomenuti mons. Josipa Stadlera, prvog vrhbosanskog nadbiskupa, i utemeljitelja Družbe Služavki Maloga Isusa, jedine redovničke zajednice koja je nastala u Bosni i Hercegovini? Neka živi spomen na toga velikog pastira, posve vjerna Apostolskoj Stolici i uvijek spremna služiti braći, hrabri i podupire misionarsko zalaganje svih Bogu posvećenih osoba koje rade u ovome meni tako dragome kraju!”

s. Maneta Mijoč



Sarajevski kler s nadbiskupom Šarićem ispod Stadlerove slike

DR. JOSIP STADLER, EUHARISTIJA - BOG S NAMA, SARAJEVO - ZAGREB, 2005.



U Godini Euharistije 2004.-2005. objavljena je knjiga u kojoj su sadržane poslanice Sluge Božjega Josipa Stadlera, prvoga nadbiskupa vrhbosanskog, o Euharistiji. Zapravo, to su njegova teološka razmatranja i pastoralna uputstva i poticaji o ovome dragocjenom otajstvu, vrelu neiscrpivome. Poslanice su prilagođene suvremenom hrvatskom jeziku zahvaljujući zauzetom radu prof. Jerka Barišića kako bi bile razumljivije današnjem čitatelju i vjerniku. U drugom dijelu knjige uvršteni su tekstovi nekolicine autora koji govore o euharistijskoj duhovnosti Sluge Božjega Josipa Stadlera (Ivo Balukčić, Pavo Jurišić, Mato Zovkić, Ante Meštrović i Marko Josipović).

Josip Stadler, kao duhovni pastir duhovno i materijalno gladnog i žednog naroda ove ispaćene zemlje, bio je svjestan značenja i snage vjere u Isusuovu stalnu prisutnost po prilikama kruha i vina. Blagujući Njegovo tijelo i krv, postajemo duhovno spremni za sve križeve koji nas prate na našem životnom putu. "Od Presvetog Sakramenta Crkva Božja nema ništa vrjednijega, ništa svetijega i čudesnijega" (str. 13) Zato on preporučuje župnicima da njeguju među vjernicima klanjanje u crkvi, što je i danas veoma preporučljivo. Oni koji pohađaju

Isusa u Presvetom Oltarskom sakramentu, trebaju mu zahvaliti „za sva dobročinstva, osobito za to što su ga smjeli toliko puta u se primiti...” (str. 17) Vjernici trebaju očitovati pokajanje za nepriстойnosti, bezbožnosti i svetogrđa koja su učinili Gospodinu.

Da bi čovjek rastao u vjeri, Stadler podsjeća na zapovijed: "Spomeni se da svetkuješ dan Gospodnji". Taj je dan dar za pojedinca i obitelj nakon napornoga radnog tjedna. Vjernik će nedjeljom prisustvovati svetoj Misi i zahvaliti Gospodinu za sve primljene darove. Nedjelja je dan uskrsnuća Gospodinova, koji je jamac i našega uskrsnuća.

Svećenici trebaju bar jednom na dan razmatrati pred Presvetim i nakon toga poučavati vjernike u važnosti svetkovanja dana Gospodnjega. Isus je nazočan u svim sakramentima, a posebno u sakramentu Euharistije. Sveta je misa prava žrtva, kao i ona na križu, samo što se ova prikazuje na nekrvan način. "Ovo je ona čista žrtva koju, kad Gospodin Isus prikazuje beskrajnomu veličanstvu Božjemu, daje dostojnu čast, daje zadovoljštinu od beskrajne cijene." (str. 61) Gospodin Isus preko svećenika pretvara kruh u svoje tijelo i vino u svoju krv. To je najbožanstvenije djelo i zato svećenici trebaju biti pobožni i čisti kod svete mise.

Svećenici trebaju jedanput godišnje pohoditi cijelu župu tako da bi vjernicima rekli puno korisnih savjeta koje ne stignu kazati sa propovjedaonice. Zahvaljujući njihovim savjetima, mnogi će se lakše pomiriti s Bogom i primiti svete sakramente.

On poziva svećenike da iskazuju ljubav prema Gospodinu. Onaj tko Gospodina ljubi, "treba mrziti ono što je on mrzio, treba ljubiti i visoko cijeniti i tražiti što je on tražio, visoko cijenio i ljubio." (str. 105) U ovoj poslanici kao i u ostalima Stadler koristi obilje citata iz Svetoga pisma kako bi pozvao svećenike većoj svetosti. "Oganj dođoh baciti na zemlju pa što hoću ako je već planuo!" (Lk 12,49) To je "oganj božanske ljubavi", ističe Sluga Božji. Gospodin od nas traži ljubav. Ljubav

je cilj svih kreposti. "Sve druge kreposti bijahu i jesu zakoni i kreposti vremena, samo je ljubav zakon i krepost vječnosti." (str. 107) Vjerujemo da "Ljubav nikad ne prestaje." (1 Kor 13,8a) Upravo se Božja ljubav nama potpuno daruje u Euharistiji. Stadler se poslanicom obraća vjernicima svoje nadbiskupije 16. siječnja 1910. te naglašava da se spasenje postiže svagdanjom i čestom svetom pričesti. "Naša duša daje život tijelu. Kad se ona od tijela odvoji, tijelo postane mrtvo. Duša pak dobiva vrhunaravni život od Boga po posvećujućoj milosti." (str. 123) Ona gubi vrhunaravni život po smrtnom grijehu. Sam Isus nam je ostavio vrhunaravnu hranu za vrhunaravni život. "Ja sam kruh živi koji je s neba sišao. Tko jede od ovoga kruha, živjet će uvijek." (Iv 6,51)

Vrhunaravnu hranu / pričest treba dati djeci kako bi nakon ispovijedi rasla u Gospodinu. Glavnu ulogu u kršćanskom odgoju djece imaju roditelji. Nadbiskup ističe kako je Crkva izdala naredbu na Četvrtom lateranskom i Tridentinskom koncilu da su vjernici, kad dođu do upotrebe razuma, "dužni svake godine bar o Uskrsu ispovjediti se i pričestiti." (str. 137).

Krštenje i Euharistija su nužni za spasenje govori Stadler u poslanici svećenicima 5. ožujka 1912. g. Po krštenju primamo posvećujuću milost, a "Presveti Oltarski Sakrament je nužno i nenadoknadivo sredstvo za očuvanje posvećujuće milosti." (str. 165) To potvrđuje sam Isus: "Zaista, zaista, kažem vam: ako ne jedete tijela Sina Čovječjega i ne pijete krvi njegove, nemate života u sebi!" (Iv 6,53) Nakon milosti sakramenta pokore božanski Spasitelj ulazi u dušu po svetoj pričesti. (Usp. str. 177)

Stadler ustrajava na svakodnevnoj svetoj pričesti ako smo sigurni da nismo od posljednje ispovijedi načinili teški grijeh. Ako netko dvoji je li smrtno sagriješio ili nije, neka se pričesti. Ako je netko u stanju milosti te pristupa svetoj pričesti, dobit će veliki plod od nje. Nije dobro propustiti svetu pričest ako si u stanju milosti i ako imaš dobru nakanu. Ove su misli sadržane u poslanici upućenoj vjernicima 19. siječnja 1913. g.

Euharistija je središte svećeničkoga reda. On ističe da sveta pričest uništava male grijehe i hrani dušu. Zato treba ići na svetu pričest ako se kršćanin ne nalazi u teškom grijehu. Oslobođenje

od teškoga grijeha dobiva se u svetoj ispovijedi. "Presveti Oltarski Sakrament ima se smatrati kao vrutak, vrelo, dočim se ostali sakramenti smatraju kao potoci." (str. 196) Mi smo jedino stvarno sjeđinjeni u ovome životu s našim Gospodinom kada primamo njegovo presveto tijelo u svetoj pričesti. (Usp. str. 218) "U svim ostalim pobožnostima duša koja ljubi traži ga, a u ovoj ga jedinoj nalazi..." (str. 219) Stadler postavlja pitanje: "A zašto naš Gospodin tako žarko želi da se često pričješćujemo?" I odgovara da naš Spasitelj želi svakoga od nas glavom spasiti po svetoj pričesti i to po čestoj svetoj pričesti. (Usp. str. 219)

Sveta je pričest temelj vjere, ističe nadbiskup Stadler u poslanici od 11. veljače 1914. g. Vjera se temelji na dostojnom primanju svete pričesti. Mnogi će zanemariti i potpuno napustiti vjeru ako se ne hrane presvetim tijelom u svetoj pričesti. On potiče svećenike da se zauzmu za svakodnevno pričješćivanje, a to je na tragu dekreta pape Pija X. o čestoj i svakodnevnoj svetoj pričesti.

Postsinodalna apostolska pobudnica Svetoga Oca Benedikta XVI. o Euharistiji, izvoru i vrhuncu života i poslanja Crkve u uvodu govori:

"Sakrament ljubavi, presveta Euharistija, dar je u kojem nam Isus Krist daruje sama sebe, objavljujući nam beskrajnu Božju ljubav prema svakom čovjeku. U tom se čudesnom sakramentu očituje 'najveća ljubav' koja nas potiče da položimo život svoj 'za svoje prijatelje' (Iv 15,13)" (Sakramentum Caritatis br. 1).

Ovih su četrnaest Stadlerovih poslanica više od dokumenta jednog vremena. Zapravo, one su poziv i nama da svoju vjeru i duhovnost hranimo vrhunaravnom hranom, Kristovim tijelom u svetoj pričesti.

Knjiga "Euharistija – Bog s nama" obogatila je Biblioteku "Stadlerov put" zahvaljujući Izdavaču i ostalim koji su marno radili na njoj. Zar bi Stadler mogao učiniti tolika "divna djela" da nije molio i svakodnevno razmatrao pred Presvetim? Uostalom, to nam je posvjedočila i suvremenica blažena Majka Terezija. Čitajmo Stadlerove poslanice, razmišljajmo, molimo se za blagoslovljeno okončanje započete kauze Sluge Božjega Josipa Stadlera.

S. M. Mirjam Dedić

PISAC, PREVODITELJ, PRIREĐIVAČ IZDANJA I PROPOVJEDNIK III. (nastavak)



Dok je za puk priređivao molitvenike, za službenu upotrebu svoga svećenstva tiskao je tri obrednika: mali, srednji i veliki. Mali oblik je tiskan hrvatski i latinski, a dodan je i gdje koji njemački tekst za one koji ne znaju hrvatski. Srednji oblik ima samo latinski i hrvatski tekst, uglavnom se podudara s rimskim obrednikom, dodane su i vrijedne stvari iz hrvatske liturgijske predaje. Veliko izdanje sadrži tekstove za svečane obrede i zgode.

Ovo što navodimo, povijest je probuđene katoličke Bosne i Hercegovine. Imajmo na umu Stadlerove izreke iz poslanice uoči 25. godišnjice Sarajevske nadbiskupije: "...Kao što su Židovi, kad su hram gradili, jednom rukom gradili, a drugom se borili protiv svojih silnih neprijatelja: tako smo i mi tečajem 25 godina jednom rukom gradili, a drugom se borili ne samo protiv neprijatelja nego i protiv onih od kojih s pravom očekivamo da će nam biti u pomoći". Stari su Latini bili iskusni, oni su izrekli misao da umjetnička i književna nadahnuća šute u vrijeme rata i sukoba: "Inter arma silent musae". Kod Stadlera ne bijaše tako: kod njega kao da je borba, neprilika, teškoća, nevolja, sukob s onima koji su ga bili dužni pomagati uvećavao njegove osobne sile, radnu sposobnost, polet u vodstvu naroda i svećenstva, kao da mu je pred očima lebdjela samo potreba njegova puka

i klera, a sam nije imao kada pomišljati na svoj umor, na potrebe predaha, okrepe, osvježanja na bistrim vrelima kršćanske znanosti, bogoslovlja, filozofije, pobožne književnosti, kršćanske starine, umjetnosti, glazbe, svetosti. Stvarno je Stadler iz svega toga crpio gradivo i nadahnuće i umoran se odmarao na Srcu Isusovu. Premda je Stadlerov filozofski znanstveni rad opširniji od bogoslovskoga, ako se uzmu u obzir djela strogo sustavno pisana, i premda je po staroj mudrosti filozofija bila smatrana službenicom bogoslovlja, u međunarodnom znanstvenom svijetu Stadler je postao najviše poznat po svom djelu o fundamentalnoj teologiji ili apologetici, pisanom na latinskom jeziku. Deseetak se godina mladi dr. Stadler zanimao pitanjima temelja bogoslovskoga znanosti o vjeri, Crkvi i njezinu vrhovnom glavaru i učitelju papi, šest godina je o tome predavao na bogoslovskom fakultetu. Poslije tako savjesne priprave tiskao je 1880. prvi dio svog opširnoga djela *Theologia fundamentalis - tractatus de vera religione, de vera Christi Ecclesia et de Romano Pontifice complectens*. U Sarajevu je kao nadbiskup 1884. tiskao drugi svezak ovoga svoga djela pod naslovom: *Theologia fundamentalis - tractatus de Traditione, Scriptura et analysi fidei complectens*.

Prvi je svezak nešto opširniji od drugoga. Kao vrstan poznavalac svoga predmeta Stadler je dobro vidio značenje i vrijednost svoga truda. U predgovoru prvom svesku navodi razloge zašto je pored tolikih priručnika dogmatskoga bogoslovlja napisao svoje djelo. Sve češći i žešći napadaji na vjeru i Crkvu potakli su ga da brani istiniti kršćanski nauk o temeljima vjere. Drugi mu je poticaj bio znatan napredak bogoslovne znanosti, osobito poslije Prvog vatikanskoga koncila koji je definirao papinu nepogrješivost u pitanjima vjere i čudoređa, kad naučava u svojstvu učitelja cijeloga kršćanstva, kada govori službeno i svečano, što se latinski kaže "ex cathedra". Stručna bogoslovna

* Životopis pisao Ivan Tomas pod pseudonimom Mato Bražnjak

kritika, osobito njemačka, zapazila je ovo Stadlerovo djelo. Onaj tko piše ove retke još tridesetih godina našega stoljeća u prikazima povijesti bogoslovne znanosti kod Hrvata XIX. stoljeća nerijetko je susretao samo ime nadbiskupa Stadlera, kojem je ovo njegovo latinsko djelo pribavio ugled



Stadlerov nasljednik Ivan Šarić propovijeda pred katedralom na Euharistijskom kongresu 1932. g.

i priznanje. Drugi svezak se odlikuje svojom praktičnošću, koja se očituje u Stadlerovu shvaćanju potreba mladih bogoslova i svećenika. Knjigu, naime, posjeduje pet dodataka: popis svih papa, srž nauka crkvenih Otaca, kratak opis svih općih crkvenih sabora, popis glavnih krivovjerja, Silab Pija IX., to jest zbirku zabluda 19. stoljeća. Djelo je pisano skladnim i razumljivim latinskim jezikom, zanimljivo ga je čitati, osobito sada, poslije Drugog vatikanskoga koncila, kada osjetimo kako je učenjak i nadbiskup Stadler sretno u sebi ujedinio umnika, koji prodire u dubine bogoslovskih pitanja, i pisca koji zna vješto i razumljivo napisati što misli.

Dok je njegovo latinsko bogoslovsko djelo namijenjeno stručnjacima profesorima i slušateljima bogoslovnih fakulteta, mnogo širu primjenu ima Stadlerov rad oko hrvatskoga prijevoda i tumačenja Evanđelja i Djela apostolskih. U pet omašnih svezaka sarajevski je nadbiskup preveo sva četiri Evanđelja i Djela apostolska poprativši svoj prijevod potrebnim tumačenjem, koje je veoma korisno svećenstvu u pastvi za njegov život, razmatranja i propovijedi, kao i obrazovanim katoličkim

vjernicima koji nastoje dublje proživljavati svoju vjeru, poznavati njezine istine, nadahnjivati se njezinim smjernicama i tako nositi Isusa Krista u svojim dušama, mislima i djelima.

U predgovoru prvoga sveska ovoga zamašnog djela, dakle u svesku o Matejevu Evanđelju, Stadler jasno i ponizno daje povijest i načela svoga rada. Ističe da je stručnjake poticao ne bi li oni dali vjeran prijevod Evanđelja i Djela apostolskih i protumačili njihove teže shvatljive odlomke. Kad se nitko nije javio, odlučni se Stadler latio teškog posla. Bio je svjestan da nije proučio stručne uvodne znanosti o Svetom pismu, ali je marljivo pročitao mnoge tumače i prevodioce Svetog pisma, osobito se obazirao na tumačenje Tome Akvinskoga i starih crkvenih učitelja četvrtog i petog stoljeća: Augustina, Ivana Zlatnoustoga i Jeronima, zatim na suvremene pisce uvoda u Sveto pismo Knabenbauera i njegove suradnike. Stadler priznaje skromnost svoga rada i moli da mu se dostave kritičke napomene koje će on poslije uvažiti. Predgovor prijevodu Matejeva Evanđelja napisao je na blagdan istog apostola i evanđelista 21. rujna 1894. Knjiga je tiskana 1895. u Sarajevu. Prijevod i tumačenje spomenutih knjiga Novoga zavjeta oduševljeno su pozdravili i odobrili svi hrvatski biskupi, kritika je i onda i kasnije priznala zdrav Stadlerov smisao za prijevod i za sadržajno tumačenje Evanđelja i povijesti apostolskoga djelovanja. Niječnom se kritikom javio samo redovnik fra Ljudevit Lauš, koji je svojim istupom iz reda i odlaskom u Ameriku najočitije dokazao da ga u kritici nisu vodila znanstvena mjerila nego časovita strast i zaslijepljenost. Franjevački stručnjak za Sveto pismo o. Fra Petar Vlašić u Spomenici vrhbosanskoj 1932. priznao je trajnu vrijednost ovom Stadlerovom književnom trudu. Stadleru ona nepravедna kritika njegova prvoga sveska nije ništa smetala u njegovu radu: u roku od 12 godina završio je i tiskao ostala četiri sveska svoga djela. Kamo sreće da je našao vremena za prijevod i tumačenje i svih ostalih dijelova Novoga zavjeta. Međutim, Stadlerov je kaptol htio dati svoj prilog proučavanju Svetoga pisma, pa je u manjem obliku izdao prijevod svih četiriju Evanđelja i Djela apostolskih. Za ono doba naklada od 55.000 primjeraka bijaše golema, ali i sama njezina visina svjedoči o smionosti i zaslužnosti Stadlerova kap-

tola, koji je od Sarajeva učinio, nakon Zagreba, najradišnije hrvatsko katoličko kulturno središte. Nije dakle slučajno da je cijelo Sveto pismo, Stari i Novi zavjet, preveo Stadlerov nasljednik Ivan Ev. Šarić, koji je za svoga života vidio i izdanje cijeloga svoga prijevoda u jednom svesku. Sarajevo je i nedavno priredilo dva izdanja hrvatskoga prijevoda Novoga zavjeta, pa je i to samo nastavak Stadlerove brige za širenje Svetoga pisma, koje je zahvatilo i franjevce Herceg Bosne i Hrvatske. Jamčno bez spomenutih izdanja nadbiskupa Stadlera, njegova nasljednika i sarajevskih trudbenika za proučavanje i prijevod Svetoga pisma ne bismo još imali ni najnovijih zagrebačkih izdanja, koja predstavljaju krupan duhovni i kulturni pothvat, koji se još mora usavršiti.

Bogoslovlje i filozofija ili mudroslovlje znanosti su u kojima je Stadler bio svestrano sposoban, jer je svoju izobrazbu stekao u Rimu pod vodstvom svjetski poznatih filozofa i bogoslovskih stručnjaka, predavača i pisaca. Osim što je postigao doktorsku čast iz filozofije i bogoslovlja, Stadler je kao profesor i vjeroučitelj nastavio proučavanje ne samo kršćanskih smjerova tih znanosti nego je pomno pratio i mnoge drugačije filozofske i znanstvene struje, koje su u drugoj polovici prošloga stoljeća dostigle vrhunac bezočnosti i već ponavljale prijetnje Voltairea i drugih neprijatelja Crkve da će uskoro doći svršetak Katoličke crkve kao uređene zajednice i ostalih vjerskih organizacija širom Europe i svijeta. Osnivač pozitivizma A.

Comte usudio se prorokovati kako će uskoro svoje naučavanje moći naviještati s propovjedaonice u pariškoj prvostolnici Notre Dame! U Njemačkoj je osim ovih krivih protuvjerskih strujanja bjesnio i otvoreni rat protiv katolika, naročito protiv redovnika i redovnica, a da tu sramotnu hajku pred nepristranim svijetom donekle opravdaju, usudili su se svoje nekulturne ispade nazvati Kulturkampf (borbom za očuvanje kulture)!



Njemački državnik Bismarck započeo je tu borbu protiv katolika, a nije ni slutio da će doći vrijeme koje će ga prisiliti da traži pomoć upravo od pape Lava XIII. i njegovih učenih okružnica, pomoć u svezi sa glavnim pitanjima kršćanstva i čovječanstva u Stadlerovo doba. Tada bijaše živo katoličko nastojanje oko preporoda kršćanske filozofije i bogoslovlja i sreća je i Providnost htjela da su u tom preporodnom filozofskom i bogoslovnom nastojanju osobito uspješno sudjelovali isusovci iz





Italije i Njemačke, između kojih su neki bili Stadleru profesori u Rimu. Već smo spomenuli kako je Stadler preveo jedno filozofsko djelo s talijanskoga dok još nije bio imenovan profesorom bogoslovskoga fakulteta hrvatskoga sveučilišta. Svoje izvorno filozofsko djelo zamislio je i izdao pod naslovom *Filozofija*. U predgovoru prvoga sveska ističe da ga je na ovaj znanstveni rad potakla poplava materijalizma i mnogih društvenih i političkih pokreta i strujanja zasnovanih na bezboštvu i materijalističkom shvaćanju života i ljudske sudbine. Vrhbosanski kaptol, koji je preuzeo nakladu Stadlerovih svezaka o Svetom pismu Novoga zavjeta, tiskao je i njegovih šest svezaka o filozofiji. Prvi svezak je izašao 1904. pod naslovom: *Logika*, dio prvi: *Dijalektika*. Slijedili su redom svesci: *Logika*, dio drugi: *Kritika ili noetika*, *Opća metafizika* ili *ontologija*, *Kosmologija* i *Psihologija*, koja je izašla 1910. godine. Stadler je napisao i tiskao i svezak o teodeciji ili o naravnom bogoslovlju, dok svezak o etici ili naravnom ćudoređu nije dovršio ni tiskao.

Ovi Stadlerovi svesci svjedoče o njegovoj oštroumnosti i o težnji i sposobnosti da se prilagodi čitateljima koji su svestrano upućeni u pitanja o kojima piše, kao i onima koji nisu imali mogućnosti steći temeljitiju filozofsku izobrazbu. Zasluga je ovih knjiga i u tome što su nastojale pronaći, stvoriti i izabrati neke hrvatske stručne filozofske nazive za filozofske pojmove i izraze koji se obično navode u latinskom ili međunarodnom obliku. Svjestan teškoće toga pothvata, Stadler je i sam priznao da će se ti njegovi nazivi nekome svidjeti, a drugome će biti nepoćudni. Naravno, tko bi htio

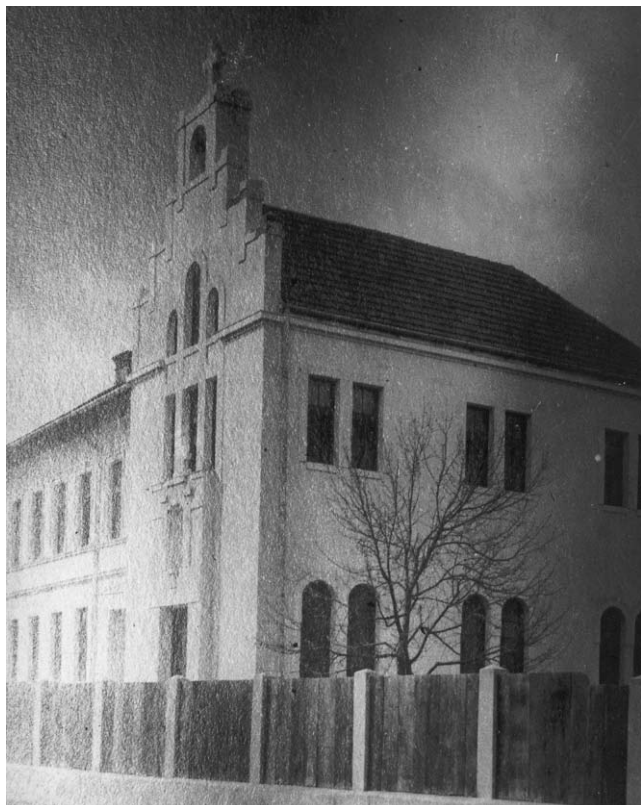
Stadlerova filozofska djela uspoređivati s onima koje je napisao belgijski kardinal Mercier, veliki pobornik preporoda kršćanske filozofije, hrvatski filozof dr. Stjepan Zimmermann ili slovenski svećenik Alex Uženičnik, mogao bi naći velike razlike između Stadlerovih i njihovih knjiga. Ali vrijeme i prilike u kojima su oni pisali, svrha koju su željeli postići, čitatelji kojima je svaki od ovih filozofa namjenjivao svoje spise - sve to ima svoj udio u odlikama ili nesavršenostima ovih knjiga. Hrvatska je filozofska književnost u Stadlerovo doba bila razmjerno siromašna, a mnogi su nestučnjaci pisali o filozofiji, prevodili neozbiljne spise o glavnim filozofskim problemima i tako hrvatskom narodu škodili, umjesto da mu koriste. Tko je trijezno proučio Stadlerove filozofske knjige, bio je sposoban uočiti glavne smjernice vječne, kršćanske filozofije, životne mudrosti za koju su dali temelje grčki mudroslovci Platon i Aristotel, sveti Augustin, u početku kršćanske filozofije, a u srednjem vijeku sveti Toma Akvinski, sveti Bonaventura, Duns Skot i drugi prvaci kršćanske misli onoga razdoblja, koje protivnici kršćanstva nazivlju "mračnim", ali koje je dalo svijetlih pojava u bogoslovlju, mudroslovlju, graditeljstvu, drugim granama umjetnosti, u raznim crkvenim redovima i družbama, te tako mnogo pridoniješe procvatu kršćanske pobožnosti i općem pridizanju čovječnosti i uljudbe u Europi i po svemu svijetu. Božanska iskra mudrosti i opće ljudske težnje za spoznajom najdubljih razloga i uzroka svega što postoji, osobito ljudskoga života i vječne njegove sudbine, u Stadlerovoj je duši i umu trajno bila živa i dala je znatan prilog razvitku hrvatske filozofije i kulture.



Polaznice učiteljske škole u Sarajevu

Rimski se pjesnik Ovidije u svojim pjesmama tužio da bi sve što bi pokušao napisati dobilo oblik stiha i pjesme. Poredba Ovidija sa Stadlerom ne bi bila primjerena, no misao je zgodna u drugom smjeru: Stadler nije za znanost, književnost i prosvjetu zaslužan samo po onome što je sam napisao, tiskao, izgovorio, propovijedao, preveo, po preradi tuđeg gradiva, po ponovnom objavljivanju već prije tiskanih djela. On je kao pravi otac i vođa svoga puka pratio književno i prosvjetno nastajanje svećenika, redovnika i svjetovnjaka pa je hrabrio, savjetovao i pomagao svaki takav trud za kulturni napredak svoga naroda. Prosvjetna, kulturna, dobrotvorna, vjerska društva, bratovštine, ustanove, pokreti, sve je to u Stadleru imalo oca, pomoćnika i prijatelja i Stadlerovu ulogu na tim područjima uočiti i ocijeniti veliko je duhovno zadovoljstvo, a Božji je blagoslov za svaki naraštaj mislilac i krjeposnik Stadlerove sposobnosti, radnosti, nesebičnosti i ljubavi za opće dobro ne samo svojih vjernika nego svih ljudi, koji su zvani Boga slaviti i u Njemu konačno naći svoje vječno zadovoljstvo i smirenje.

(nastavlja se)



*Kuća sestara u Vitezu
setstre su ove godine proslavile 100. obljetnicu
dolaska u Vitez*

Zahvala

Zahvaljujem Sluzi Božjem Josipu Stadleru na zagovoru i preporučujem mu se i dalje da mene i moju djecu zagovara kod Srca Isusova.

Višnja Nazor

Parovatelj za Glasnik

Marija Bagić, Ana Bavčević, Ljanka Bevandić, dr. Borka Dokuzović, Verica Hrastović, obitelj Juras, Nediljka Jurić-Orlić, Ana Martinčević, Sanja Matković, Ladislav Meze, PMG - Vinkovci, Vladimir Savić, Zdenka Sikora-Petrak, obitelj Slezak, A. Sz., Anita Špiček, Anka Štefan, Ankica Todonić, obitelj Tovilo, Lenka Živković, Marija Zovko, Udruga umirovljenika Hrvatskog katoličkog centra Springvale (Australija), Župa Hrvatskih mučenika - Missassauga (Kanada).

*Zahvaljujemo svima koji
molitvom, svojim radom i
dobrovoljnim priložima pomažu rad
Postulature Sluge Božjega
Josipa Stadlera!*

Svakoga 8. u mjesecu, na dan
Stadlerove smrti, slavimo svetu misu za
dobročinitelje i podupiratelje Postulature.

Glasnik Stadler je list Postulature Sluge Božjega Josipa Stadlera i list svih onih koji štuju uspomenu na život i djelo blagopokojnoga nadbiskupa Josipa Stadlera.

God. VIII (2007.) Broj 8

Glasnik izlazi povremeno s dozvolom crkvenih vlasti

Izdavač:
Postulatura Sluge Božjega Josipa Stadlera

Glavni i odgovorni urednik:
Dr. Pavo Jurišić,
pavo.juriscic@josip-stadler.org

Uredničko vijeće:
s.M. Anemarie Radan,
anemarie.radan@josip-stadler.org
s.M. Ljilja Marinčić,
ljilja.marincic@josip-stadler.org
s.M. Marcela Žolo,
mercela.zolo@josip-stadler.org
s.M. Mirjam Dedić
mirjam.dedic@josip-stadler.org
i s.M. Maneta Mijoć
maneta.mioc@josip-stadler.org

Adresa uredništva:
Josipa Stadlera 5,
71000 Sarajevo
Tel. +387 33 23 69 71
www.josip-stadler.org
postulatura@josip-stadler.org
stadler@lsinter.net

Lektura:
Vesna Krajinović

Tiraž:
3500 primjeraka
Tisak:
Graforad Zenica

Vicepostulatura,
Naumovac 12
10000 ZAGREB
Broj kunskog računa je: 2340009-1510278286
Broj deviznog računa: 703000-047510
IBAN: HR33 2340 0091 5102 7828 6
SWIFT CODE: PBZGHR2X

Kazalo

UREDNIKOVA RIJEČ

Bog treba ljude radi ljudi 3

DOGAĐAJI

Stadlerovi dani tijekom 2006./2007. 5
Obilježen rođendan Sluge Božjega
nadbiskupa Josipa Stadlera 8
Stopama nadbiskupa Stadlera 9
Vinkovčani na Stadlerovu grobu 10
Animatori Prijatelja Malog Isusa
Stadlerovim stopama 11
Služavke Malog Isusa u Splitu proslavile blagdan
svoga nebeskog zaštitnika i imendan svog utemeljitelja.. 12
Blagoslovljen novi Samostan Služavki Malog Isusa u
Žabljaku kod Livna 13
Proslava 100. godišnjice dolaska sestara
Služavki Malog Isusa u Vrgorac 14
Preminuo splitsko-makarski nadbiskup
u miru mons. Frane Franić 16
Stadler u medijima 18
Zvezdica se pojavila 20
Promocija dokumentarnih filmova o Slugama Božjim
Josipu Stadleru i Petru Barbariću 22

DOKUMENTI

Nadbiskup Stadler o franjevcima 24
Srebrni jubilej vrhbosanskog nadbiskupa
Josipa Stadlera pod barjakom presv. Srca Isusova 26

POGLEDI

Stadler i duhovna zvanja 31
uz Godinu posvećenu duhovnim zvanjima 31

RECENZIJ

Dr. Josip Stadler, Euharistija - Bog s nama,
Sarajevo - Zagreb, 2005. 36

NEOBJAVLJENI ŽIVOTOPIS

Pisac, prevoditelj, priređivač izdanja i propovjednik III. 38

